

Luceafărul

REVISTĂ A UNIUNII SCRITORILOR DIN R. P. R.

Anul V, Nr. 5 (88) • 1 martie 1962 • Apare la 1 și 15 ale lunii • 12 pagini — 1,50 lei

DIN SUMAR:

- STEFAN LUCA: Pasture
- AUREL STORIN: Un bilet pentru Cristina (piesa într-un act)
- NICOLAE BREBAN: Fascinația zărilor
- TINERI POETI
DIN R. S. CHERSOVACA
- E. VIENER: Problemele genezei și evoluției realismului

Invățăminte deosebite pentru tinerii scriitori

Conferința pe țară a scriitorilor, care s-a desfășurat între 22 și 24 ianuarie, a însemnat pentru întregul nostru front literar o impunătoare manifestare de înaltă tinută, care a tratat multilaterale problemele creației literare și ale activității Uniunii Scriitorilor, constituită în felul acesta o dată deosebit de importantă în procesul dezvoltării literaturii noastre.

Lucrările Conferinței au fost un strălucit prilej pentru afirmarea din nou a legăturii directe dintre înflorirea continuă a literaturii și puternicul avânt al construcției economice și culturale socialiste, în țara noastră. Conștienți că trăiesc epoca cea mai bogată în întâmplări din istoria țării, muncitorii, țărani colectivști, intelectuali, nu și precupețesc eforturile pentru a transpune în viață istoricele hotărâri ale Congresului al III-lea al Partidului Muncitoresc Român, realizând și depășind an de an sarcinile prevăzute în planurile de stat, consacrand întreaga lor energie și capacități de creație măreți opere de desăvârșire a construcției socialiste și de pregătire a condițiilor în vederea trecerii treptate la comunism.

Reflecțiile cu mijloacele literaturii a marilor transformări revoluționare din țara noastră, contribuția efectivă la procesul de formare și dezvoltare a conștiinței socialiste, de făurire a omului nou, față de ideile și sarcinile care au constituit puncte centrale de dezbateri atît în Darea de seamă cît și în discuțiile Conferinței. Modul și spiritele în care au decurs lucrările Conferinței au dovedit pe deplin unitatea înfruntării noastre în fața sarcinilor noastre de dezvoltare a conștiinței noastre și de aprofundare a conștiinței noastre față de construcția socialismului.

„Partidul Muncitoresc Român, a spus tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej, în cuvîntarea rostită la Conferință, dă o înaltă prețuire muncii creatoare și activității obștești a scriitorilor patriei noastre, considerîndu-i drept ajutoare ale sale de mîine, în opera mărețată pe care o durează poporul nostru”.

Scriitorii au primit cu mîndrie și cu spirit de răspundere această înaltă apreciere, care i-a întărit în convingerea fermă și neștirărită că numai urmînd neabătut politica partidului, însușindu-și pe deplin tezaurul învățăturii sale, vor reuși să făurească acele opere care să-și găsească drum spre inimile entuziaștilor constructori ai noii societăți.

Cuvîntarea tovarășului Gheorghe Gheorghiu-Dej constituie un luminos îndreptar pentru scriitorii și pentru toți oamenii de artă, în strădania lor nobilă de a zămislî opere de o mare bogăție de idei și de o înaltă măiestrie, opere care să corespundă cerințelor epocii socialismului și comunismului.

A reieșit clar din dezbaterile Conferinței că unitatea artistică a frontului nostru literar se

datorește însușirii principiilor metodei realismului socialist, luptei ideologice consecvente dusă împotriva concepțiilor burgheze în artă, respingerii estetismului, formalismului, naturalismului.

În legătură cu documentele Plenarei C.C. al P.M.R. din 30 noiembrie—5 decembrie 1961, participanții la Conferință și-au exprimat întreaga lor adevărată luptă hotărîră a partidului împotriva practicilor generale de cultul personalității lui Stalin și pentru zdrobirea grupului anti-partinic, fracționist, Panker-Luca, armat de Teohari Gheorghiu și ajutat cu zel de Iosif Chișinevschi și Miron Constantinescu. În cuvîntul lor, scriitorii și-au arătat satisfacția față de poziția hotărîră și intrinsigentă a conducerii partidului, în frunte cu tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej, față de lichidarea efectelor dăunătoare ale activității lui Chișinevschi și Constantinescu în domeniul culturii.

Alături de colegii lor mai vîrstnici, tinerii scriitori au avut o participare importantă la lucrările Conferinței, atît prin operele lor analizate în Darea de seamă și în cursul dezbaterilor, cît și prin lucrările lor de cuvînt. Larga participare a tinerelor forțe scriitoricești a demonstrat nu numai perspectivele bogate de dezvoltare a literaturii noastre realist-socialiste, dar și faptul, deosebit de important, că oamenii de literă au știut să valorifice minunatele condiții asigurate artei de partid și de popor. Prin numărul mare de cercuri literare, prin publicațiile literare și prin întreaga presă, s-a creat, în anul democrației populare o puternică acțiune de desoperire a tinerelor talente, de sprijinire și de selecționare a lor. Sub îndrumarea atentă a partidului, s-a desfășurat o intensă activitate educativă, atît de ordin artistic, cît și de ordin politic și ideologic, asigurîndu-se scriitorilor tineri, cele mai largi posibilități de a cunoaște concret și nemijlocit realitățile revoluției socialiste, înlesnindu-le-se publicarea lucrărilor lor literare mai întîi în reviste și apoi în volume. În felul acesta, s-a pus la dispoziția tinerelor talente condiții cu totul de nevișat în trecutelor regimuri.

În cadrul dezbaterilor Conferinței mulți tineri scriitori și-au exprimat recunoștința fierbinte pentru grija părintească de care s-au bucurat în cadrul partidului, dorința lor de a sluji poporul, de a contribui la desăvîrșirea construcției socialismului prin opere în care să vibreze întreaga măreție a vieții contemporane.

Într-o impresionantă unitate, toți scriitorii participanți la Conferință au mulțumit Partidului pentru ajutorul permanent pe care l-au primit în orientarea și edificarea lor ideologică, în stabilirea contactului nemijlocit cu oamenii muncii, în soluționarea celor mai anevoioase probleme de creație și și-au exprimat hotărîrea înălțată de a participa din toate puterile la mărețata construcție a noii societăți din patria noastră.

Realizări și perspective

Darea de seamă prezentată de tovarășul Mihai Beniuc a înălțat rodnica dezvoltare a literaturii din ultimii ani, trecînd în revistă operele valoroase care au îmbogățit literatura noastră și dramaturgia, subliniind faptul îmbucurător că tematica nouă și-a câștigat un rol de frunte în literatură și că o generație de proaspete talente, formate în anii ordinii populare, s-au alăturat scriitorilor din generațiile mai vîrstnice. În același timp, s-a dezvoltat și creația scriitorilor din rîndurile minorităților naționale, călăuzită de aceleași idealuri și pătrunsă de spiritul patriotismului socialist.

Mai mult ca înainte și mai viu decît celele de acum, proza a izbutit să reflecte o multitudine de aspecte ale noului din realitatea inconjurătoare. Ea s-a orientat mai activ spre temele majore ale contemporaneității, spre eroii construcției socialismului, zăvărînd tot mai limpede profilul moral al omului nou, eliberat de exploatare și dezvoltîndu-se în aerul lăre al muncii creatoare în folosul înfruntării poporului. Semnificativă este orientarea romananelor spre sinteze realiste, spre oglindirea realităților zilnice ale construcției socialiste, a bogăției universului sufleteș al oamenilor muncii. De asemenea, constituie un succes deosebit dezvoltarea literaturii de reportaj literar în care au excelat mai ales tinerii scriitori.

Progresele poeziei constau în apropierea poeziei de viața maselor muncitoare, de felul de a gândi al oamenilor noi, în caracterul cît militan, cetățesc. Ecoul al bucuriei renașterii spirituale într-o lume care construiește fericirea și s-a eliberat de exploatare, de umbră și de mizerie, cîntec amplitudinos de triumf al omului care este stăpînul suprem al destinului său și al naturii, lirică nouă și-a îmbogățit considerabilă sît sub raportul continuității cît și al expresiei artistice. Sînt caracteristice poeziile din ultimii ani, tendința de a-și însuși mai temeinic ideile filosofice marxist-leniniste, de a cînta patriotismul socialist, de a înnoi în lumina umanismului comunist tema dragostei, a naturii, a raporturilor dintre individ și societate. Aproape toți poezii, inclusiv cei foarte tineri, și-au dezvoltat lucrurile inedite ale personalității lor artistice.

Literatură dramatică, în rîndurile căreia au apărut un mare număr de autori noi, și-a largit tematica și s-a legat mai mult de actualitate. Pe scenele teatrelor au apărut personaje pozitive cu puternică individualitate, oameni care luptă cu hotărîre pentru aplicarea liniei partidului în problemele sociale și morale ale colectivului din care fac parte. Interesul pentru dezbaterile morale, pentru dezvoltarea conștiinței socialiste, constituie o prețioasă tendință pozitivă în dramaturgie, ca și

căutările creatoare ale unor forme teatrale originale, capabile să cuprindă amploarea conflictelor noi.

Un rol de mare răspundere revine literaturii în formarea și educarea tineretului. Tineretele generației au nevoie de opere care să înfrumusețeze idealurile pline de măreție ale epocii noastre, să evocă cu strălucire tradițiile glorioase de luptă ale poporului, ale clasei muncitoare, să cultive dragostea de patrie, de muncă, năzuințele lor spre mari înălțături. În domeniul literaturii pentru copii și tineret se poate vorbi acum de un cerc mai larg de creații care atacă, de multe ori cu succes, temele vieții de astăzi a copiilor și tineretului. Au apărut lucrări de proză și poezie care cultivă patriotismul socialist și contribuie la educația comunistă a generațiilor de mîine. Pași înainte se observă și în proza științifico-fantastică și de aventuri.

Spiritul principial, combativitatea, ascuțitul critic și autocritic, exigența ideologică înaltă de care au fost pătrunse dezbaterile conferinței au făcut ca atît Darea de seamă cît și lucrările de cuvînt să constate, cu toate succesele dobîndite, că literatura rămîne în urma vieții. Nu se oglindește deajuns în romane, nuvele, poeme, piese de teatru turturnos ritm de creștere pe care îi cunoaște viața nouă socialistă în patria noastră.

Datorită unei insuficiente cunoașteri a vieții, mulți dintre eroii romanelor și nuvelor apărute, au rămas în urmă față de dimensiunile morale reale ale muncitorilor înaintați, ale „maestrilor recoltelor bogate”, ale noii intelectualități. Sînt palid reflectate în proză schimbările revoluționare produse în viața femeii de astăzi, activitatea entuziasmată și noile probleme ale tineretului muncitor. Altele, temele nu sînt tratate la înălțimea valorii lor. Apar lipsuri importante ca descriptivismul, slaba generalizare ideologică și artistică, schematicul. Depărtarea relativă de viață duce pe unii poezii la încercări sterile de a cultiva o poezie

cu tematică minoră, destinată unui cerc îngust de preținși rafinați, o poezie în care se simte influența literaturii decadente, a ermetismului, și care, tocmai de aceea, se refugiază în abstracțiuni nebulose, în simboluri cefoase, sau în trecutului îndepărtat.

Realitățile construcției socialiste rămîn în unele piese de teatru doar un pretext, un decor, peste care se calchiază artificial conflicte vechi imprumutate din teatrul bulevardier, conflicte care nu pot reflecta cu adevărat viața oamenilor de azi. Altele, unii dramaturgi, abordează conflicte slabe, care nu dezvăluiesc curajul contradicțiilor vieții, de pozițiile avansate ale clasei muncitoare, cu înfrînșarea puternică a victoriei noului asupra vechiului. Există încă piese în care artificii formale sînt destinate, fără succes desigur, să suplimenteze paliditatea conflictului, pușmătața lui, slaba cunoaștere a vieții.

Lucrări anoste, lipsite de conținut educativ, persistă încă în domeniul literaturii pentru copii și tineret. Încercările de a da copiilor o poezie abstractă, dificilă, sînt greșite, ca și tendința unor cărți de aventuri de a neglija factorul educativ în favoarea senzationalului de proastă calitate.

Cu mare adîncime și clarviziune sînt exprimate, în cuvîntarea tovarășului Gheorghe Gheorghiu-Dej, sarcinile scriitorilor în oglindirea avîntului creator al poporului: „În această etapă istorică de dezvoltare a societății noastre, literaturii îi revine misiunea de mare răspundere de a contribui prin toată forța ei de înfrînșare la formarea și dezvoltarea conștiinței socialiste, la făurirea omului nou, a morății socialiste, a atitudinii noi față de muncă și societate, la înălțarea din conștiința oamenilor a influențelor ideologice și educației burgheze. Creația literară are menirea de a reflecta puternicului avînt al construcției econo-

LUCEAFĂRUL

(Continuare în pag. a 9-c)

ELEVI LA PRACTICĂ (linogravură)

Iulian OLARIU

RAPORTUL COMISIEI DE VALIDARE

Evenimentul cel mai de seamă al vieții literare din ultimul timp a fost fără îndoială Conferința pe țară a scriitorilor, eveniment marcat în mod deosebit de prezența tovarășului Gheorghe Gheorghiu-Dej care a adus cuvîntul de înaltă apreciere dată muncii literare de către Partid și Guvern, și îndemnul de a ridica din ce în ce calitatea creației literare în sensul unei tot mai profunde reflecții a procesului istoric prin care trece societatea noastră în furtunoasă etapă de transformare socialistă, a ridicării nivelului măiestriei artistice.

S-a vorbit și se va mai vorbi desigur multă vreme în legătură cu variatele aspecte ale activității literare ridicată în Darea de seamă și dezbaterile Conferinței, înfrînșarea ei pozitivă neîntrîinzînd să se arate.

În cele ce urmează, aș vrea să subliniez un fapt despre care s-a vorbit mai puțin, deși mi se pare de o semnificație cu totul specială. E drept, el n-a fost cuprins în principalul raport al Conferinței, ci în acela al Comisiei de validare. După cum se știe, acestor rapoarte li se acordă în genere mai puțin atenție. Și totuși e de elocvent, cît de cuprinzător, e limbajul laconic al cifrelor! După părerea mea, una din aceste cifre încheie în ea fenomenul cel mai nou, cel mai caracteristic al acestei Conferințe și, în fond, al întregii noastre mișcări artistice și literare. Este vorba de faptul că dintre delegații, 53 la sută au fost scriitori între 20 și 40 de ani. Asta înseamnă că majoritatea delegaților sînt oameni care în 1944 aveau între 2 și 22 de ani, adică scriitorii creșcuți în anii puterii populare. Cînd, în trecut, și unde, azi, în afara lagărului socialist se mai poate vorbi într-un timp atît de scurt de afirmarea unui asemenea detașament de scriitori? Și situația asta nu e numai în câmpul literaturii. Să ne gândim la mișcarea teatrală, de pildă. Trecînd în revistă regizorii, scenografi, actorii, care creează pe toate scenele, alături de maeștri, spectacole din cele mai grele, spectacole de bază, vom vedea cît de serios, cît de larg este și în acest domeniu a-

parțile autorilor. Ele n-au fost scrise de dragul scrisului, ci pentru că autorii au ceva de spus oamenilor, pentru că socotesc de datoria lor să li se adreseze, să dea răspuns marilor probleme de viață. Poate că așa se explică și alfluxul tot mai mare al scriitorilor de diferite genuri către scenă, tocmai pentru că găsesc în spectacol un mod de comunicare mai direct, o confruntare mai vie cu publicul. Răspunzînd chemării Congresului al doilea al Partidului de a contribui la educarea conștiinței socialiste a maselor, dramaturgii transformă în mureu mai mare măsura scena într-o tribună de dezbateri a unor foarte actuale probleme etice. Și este impresionant interesul

apreciat așa cum se cuvine creația literară din ultimii ani, și s-a văzut că prezența în sala a celor 55 la sută dintre delegați între 20 și 40 de ani era pe deplin justificată prin prezența lor în literatură.

Creșcuți o dată cu țara nouă, socialistă, educați de partid în cea mai înaintată concepție despre lume și viață, scriitorii tineri vădese în lucrările lor, chiar dacă nu întotdeauna desăvîrșite, o autentică pasiune pentru nou. Abordînd cele mai variate genuri literare, de la roman și teatru la reportajul literar, ei caută să surprindă fenomenele cele mai noi ale societății noastre, timpurile cele mai caracteristice, trăsăturile cele mai înaintate. Mai refer din nou la dificultăți și complex gen al dramaturgiei. Aproape fără excepție, lucrările tinerilor sînt inspirate din actualitatea imediată. Se simte în ele, viu, pulsul fierbinte al vieții, se simte căutarea pasionată de a reda în forme scenice expresive, într-un limbaj artistic inedit, modul de a trăi și a gândi al oamenilor de azi. Este cu adevărat emoționantă această căutare, cu destule imperfecțiuni, dar plină de aerul proaspăt al vieții. Desigur, în construcția de zi cu zi a literaturii, sîntem adesea nemulțumiți, vrem mai mult și mai bine. Admirabilă nomenclatură! Dar e destul să arunci o privire pe afeșele teatrelor, să socotești cîte piese originale s-au jucat de pildă în ultimii doi ani, ca să-ți dai seama în ce ritm viu se dezvoltă dramaturgia și ce rol joacă dramaturgii tineri. Numai în de pildă. Trecînd în revistă regizorii, scenografi, actorii, care creează pe toate scenele, alături de maeștri, spectacole din cele mai grele, spectacole de bază, vom vedea cît de serios, cît de larg este și în acest domeniu a-

Lirism și contemporaneitate

„Opere care să-și croiască drum spre inima oamenilor, înfrînșînd cu trînciua lor timpul, spune tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej în cuvîntarea sa, nu pot fi scrise din fuga condeiului, ci sînt rezultatul cunoașterii adînci, a studiului îndelungat al realităților, al unui susținut efort artistic, al muncii de migală a creatorului, pătuns de modestie și exigență față de roadele trudei sale”.

Seismograf de cea mai gîngășă acătuire, merit de cînd e lumea, și în mod excepțional astăzi cînd lumea înșiși se transformă din temelii, să mistice conștiințele umane, să le înarpeze către cunoașterea adevărată și frumusețea aghizată, și poate fără voință expresă, poziția autorului „Jocului secund” din revista „Ideea europeană” la adresa mareșului T. Arghezi, căruia i se arde cu un deget deștalizat, și înmuit pentru reînnoire în „esențele” abatelui Brămond și Valery, că nu se poate ridica la nivelul lîrei de ar a poeziei de idei). O deplasare de unghi a discuției a detasat și singularizat această posibilitate, mai ales necesitate a poezilor noștri de a fi în limbajul lor specific turburătoare *porta voce* a celor mai înaintate idei și sentimente ale epocii comunismului ale timpurilor noastre eroice. Indiferent de modalitățile folosite, de tonalitatea și timbrul fiecărui poet, de universul pe care-l explorează și-l exprimă liric, pentru poetul care scrie de pe pozițiile realismului-socialist, adevărată la idee, și la orice idee, ci la cele mai înaintate ale contemporaneității, e obligatoriu și acesta este de altfel și elementul care-l distanțează istoric de toate formulele poeziei precedente. (Evident, raționalismul nu exclude posibilitatea ca unui poezii să aibă totuși capacitatea de absorbție și de transfigurare lirică mai nuanțată decît alții în direcția amintită, conformă cu fizionomia lor specifică, cu pregătirea lor. Aceasta nu schimbă însă termenii problemei.” „Incandescentă” etc.).

Necesară și imperioasă, lupta cu expresia s-a transformat uneori la unii debutanți al co-

realist-socialiste, Conferința pe țară a scriitorilor a avut, între altele, darul — și acesta e lucrul cel mai demn care merită subliniat — de a fi confruntat cu adîncime și înalt spirit de răspundere cuceririle literaturii în toate sferele de manifestare — cu cerințele mereu noi ale vieții noastre, ale actualității socialiste.

Cunoașterea profundă a vieții pe de o parte și efortul susținut de cizelare a expresiei poetice pe de alta au fost reamintite cu această ocazie ca două condiții absolut indispensabile pentru crearea unor opere care să emoționeze și să reziste cariei timpului.

Constanța Buzea
Întoarcere în timp

**E drumul greu la-ncoarcere, în timp,
E parca-ș coborî-n adine pe scară
Și nu-s deștule trepte să v-ating
Ero! ai Griviței!**

**Cu mină-mi care-duce de afară
Lumina unei lacrimi, unui dor,
Ochi care nu vă știu, prea crude flori...
N-am amî destui prin care să cobor,
La-ncoarcere în timp e drumul greu;
Cu-alt mîi greu e drumul la urcare,
Dar pentru că să știu, nu mă-ncoaci
Cî scapă-mi un rîsător de soare
Și scrierile se leagă între noi.**

**Noi toți, urînd, aflăm numai prin voi
Spre cine să-ncepem această ură?
Eu, azi, urîsc prin cel care căzută,
Cunosc un timp prin marea lor cădere —
Un gol amaric ce umplut se cere.**

**Dar scările-n lumină se deschid,
Cu vremea vîntre se îmbină,
Și eu înlătur fiecare vid,
Sînd în forma lui cîto-o grădina.**

**Dramatic cresc copacii mei în sus
O frunză cade, suie crangi în schimb
Un aer nu ridică jertla frunzi
Și totă-naintarea mea în timp.**

Vasile Nicolescu

(Continuare în pag. a 11-a)

ntii. Șoseaua oco- leste mărul săl- batic, rămuros, de la piciorul dealu- lui. Mărul are co- roana mult apla- cată peste drum, ca învățând camioanele s-o la pe sînga, unde pietrișul risipit cu zgî- cenie de picher, rezistă asal- tului cauciucurilor, cu mai multă încăpăținare.

Apoi un alt cot al șoselei, deschide brusc priveliștea largă a văii. De-acum începe coborîrea, de-a dreptul, ca și cum sătulă să urce gîfînd, încurcată în serpentine cu vi- rajă capricioasă, șoseaua s-a decis să se dea de-a dura pe povirniș. Panta e lină, văzută de sus, dar pînă acum doi ani șoferii aveau motive s-o judece în cuvinte nu tocmai plăcute.

Oricite care cu pietriș s-ar fi răsturnat în pisme pe margine, șoseaua le înghitea pe toate, le astupa, după fie- care ploaie zdărnăvă sub un strat de argilă, moale, înșe- lătoare, spaima omului de la volan. Pe aici, se circula cu viteza înflăia, pînă și la vale, cu frînă de motor, adică, pe- dală de la picior fiind nepu- lincioasă. Pădure, de jur im- prejur micșorî, pantele, spi- nările de deal fiind acoperi- te de-o iarbă măruntă, rară, doar din loc în loc, timide, tufe scunde și încurcate de porumbele și măceșe răsă- reau ca niște smocuri de păr zburite ca și cum o mașină de tuns uriașă s-ar fi grăbit și le-ar fi lăsat în urma ei.

Viturile spălau și cărau la vale astupau șanțurile de scurgere. Săpătat era o ope- rație pe care sătenii o făceau cu o sfințită nepăsare, știind că zadarnic se stărnă împo- triva mîlului galben, cînos. S-ar fi părut că, prin partea locului, apa era elementul de care n-avea motive nimeni să se plîngă. Era chiar prea multă. Nu se întimpla însă întocmai. Cum venea, așa se și căra la vale, galbenă și murdară ca sticlașă dintr-o cîrpă, umplînd albia pîraielor, mușcînd din maluri, învese- lînd pentru o zi sau două gîstele și rațele. Urmau și se- nenine, fierbinți. Șoseaua se-ngălbenea, se prăfăia, ra- tele ochiuri de apă din a- dîncul văilor se micșorau vî- zînd cu ochii. Era, așadar, o apă înșelătoare, ca un miraj. Adevărată apă, sîntornică, limpede, sămăpătoare se afla undeva în adînc, sub straturi groase de pămînt. La ea se ajungea anevoie, sfre- delînd pămîntul, la întim- plare, ca după comori. Cei din satul Poarta o dibuseră în trei rînduri. Ațtea fîntini erau de fapt în sat. Pentru om și via, pentru rufe și gălăie. În afara lor se numă- rau încă trei, dar n-aveau apar- tînă obștei. Se bucurau de cite un capac gros de lemn, peste capă cădea o bară de fier și prin beciugul prins în ciment se nchidea un lăcăt. Aveau un singur stăpîn.

Așa era în satul lor. * Și istoria apei din Poarta e legată nemijlocit de un foarte învîdat azi personaj, care de-altfel e și povestitor și-o povestește cu plăcere oricui. A fost pătina vieții lui, s-a bătut pentru ea. Ascultă din luntrea lui în fiecare primă- vară și toamnă, țîpătul păsă- rilor sălbatice care vin sau se duc, potrivit rînduiriilor lor. Fiindcă există lîngă sat ceea ce n-a existat niciodată: un lac. Fiind deci un lac, trebuie să fie și-o luntre, iar între fi- petele călătorezilor din vîz- duh, personajul nostru deslu- șește cîteva care-i sînt mai aproape de inimă chiar de- cit instrumentele date în grijă de ingineri. Sînt păsă- rile care au filifit și s-au înflăit îndreptîndu-și ciocu- rile spre sud, din lacul lui, lacul fără izvoare, cum îi place s-o repete din cînd în cînd.

2

Ilie Birlea era socotit cel mai bun meșter fîntinar din partea locului. Săpase atîtea că le pierduse numărul. Col- lindase cu meșterul său, a- proape prin toate satele de deal și de ses. Cale de sute de kilometri. Cunoștea după pî- păit în ce pămînt urmează să sapa, descînta incetșor cînd întîmîna argila întărită ca stîncă și tot el cu mina lui așezase crucile jos, pe fundul celor trei fîntini din Poarta. Săpase și fîntini mai mici, cu izvoare apropiate de su- prafață și-l dorea că la ei în sat prea des îl întrebau dacă a c'at sau nu a dat de apă.

Într-o bună zi, în tren, un inginer, îi explicase de ce nu au ei apă la îndemînă. Era un domn cu părul cărunt, care se oprea la jumătatea cîte unui cuvînt ca și cum s-ar fi răzîndit și ar fi găs- it că alt cuvînt ar fi fost mai nimerit. Din ceea ce i-a spus, Ilie a înțeles că nădej- dea, în sat la ei, rămîne în apa de viitor.

— Pe care n-o putem ține mai mult de-o săptămînă, zise întristat Ilie.

— Ba, s-ar putea, îi expli- case bărbatul acela, numai că cere multă, multă muncă și invest... adică bani.

— Așa... se mirase Ilie, ușu- rat că numai asta-l bubă, ca-ndată să se posomorască.

— Aveți trei fîntini. Pentru oameni ar fi de ajuns. Cea de suprafață, apa zice, ar fi pen-

tru vite, pentru irigații, mă rog. Numai că bani, eh. Apa freatică e slabă, încît nici nu se plătеше s-o scoți deasur- pra.

Din toate, Ilie a tras în- cheierea că din pricină pe care nu le prea pricepe, a- luviuvin din Făgăraș au im- pins pînză de apă în adîncuri ca pe-un zăcămint de țifei. Nădejdea e în apa ploilor. Și multe i-a mai tot înșirat omul acela, împiedicîndu-se, roștînd pe jumătate cuvintele, revenind apoi, ca să se facă înțeles. Ilie a coborît cam ză- păcit din tren, mirîndu-se că apa de care vorbea acel om e ca o pînză de Făgăraș ale cărui creste sînt la sute de kilometri undeva de Poarta. Cîta ploaie ar trebui să cadă peste dealurile lor tunse ca de-o mașină și zburite ca ba- bele, ca să se adape vitele și să se legene leșe, măcînd spre pîriu, rațele Ajuns în sat, află că una din cele trei fîntini secase.

— Si-atunci îți reveni în minte, cuvînt cu cuvînt, dezlegarea: Singura scăpare, omule, stă într-un lac pentru reține- rea apei, un baraj larg, șanțu- ri de aducțiune, chiuvete de acumu... de strîngere, pri- cepe? Asta mi-i meseria, bă- die. Apa. Ce poți face?

— Și, deși nu cu dinadinsul, fi rămase întiprît în minte și numele aceluia bărbat, din tren, un nume ciudat de care, dacă n-ar fi fost ciudat, nu și- ar fi adus aminte. Ilie răs- tise, coborînd, un tovarăș de călătorie:

— Hartea, așa îl cheamă, își spuse el. Și nu l-a mai uitat.

Începu să povestească-n dreapta și-n stînga de ingi- ner. Nu era ză lăsată de dum- nezeu să nu pomenească de lac, de pînză, de freată... Cînd consătenii l-au auzit înțîl și-nții pomenind de lac au început să-l în răspăr.

— Un zăgăz, chiuvetă de apă, cu șurub, înțelegeți? Iei pînză de apă, apoi... I-au scoornit și-o porecă: șolomonarul.

Ei nu se supăra, pe față, niciodată. Se măcina în el in- suși, ca tot el să-și găsească vină în neputința de-a ușura cumva setea de apă a între- gului sat. După ce uita spovoi- aia și întepăturile, vî- zîndu-i cum se duc cu găle- țile de-a lungul satului, înțe- legea că și sînt amărîți, că și ei se frămîntă, cum se fră- mîntă apa în bulboane, cu nezururile.

— Nicșieri că la noi, pămî- ntului nu-i așa sterp, nu lasă așa de puțin. Nici grîu, nici păpușoi. N-are apă. Cînd vine, ori fuge ca o nălucă, ori im- potmolește...

— Și-apoi cu întepăturile se obișnuie, încă de fecior. Era scund și firav. Aproape să nu-l la la armată. Nu fusese nici bun jucăuș, nici nu cîntă- se frumos vreodată. Indem- narea firească, pricepera lui remarcată de învățător, nu prețiau mult la averea pe care n-o avea. Obraji-i erau palizi, trași, numai ochii, al- baștri, încercau să-î întine- rească fața trecută înainte de vreme. Pînă și copiii-i ziceau nea IIIuță.

În felul lor însă, oamenii ținea la el. Îl știau om de cuvînt, descurat la mînt, dar mai ales aveau nevoie de meșterul lui, de darul cu care era înzestrat, de-a căuta și găsi apă.

Se amărî cit se amărî, în- cepu să sapa altă fîntină, pe-o altă uliță, asistat de cînduri de copii, întrebînd mereu de femei dacă a găsit apă, iar seara o lua de la capăt, cu drumul din deal, cu lacul, cu freatica...

— Și nu era un om de toate zilele. Om învățat. A ghicit îndată ce ne doare. Să aibă via de unde se adăpa pe să- turate...

— Iară, Ilie...

— Ce să-i faci. Șolomonar, șolomonar...

Ilie-i da înainte, fără să os- tenească. — Invățase ceva din stăruința cu care apa sapă la temelii, biruind pînă la urmă și ma- rurile și piatra, fie ea cît de tare.

Un autobuz cu excursioniști greșise drumul și apucase să cotească după mărul pădurei, frecîndu-și acoperișul de crengile lui aplecate peste so- sea. Șoferul n-avu timp să frîneze, iar cînd a prins în dreapta, disperat, măciulia schimbătorului de viteze l-a găsit întepenit. Ploua cu gă- lăie. Disperat, șoferul își pierdu cumpătul și apăsă pe frînă. Mașina greoaie derapă, se răsuci și se răsturnă în ripă. Au pierit opt oameni. Comisia constată că șoferul, mort, fusese vinovat. Societa- te de autobuze nu despăgubi pe nimeni.

Gazetele din București au trimbat toată țara. Satul do- bindi o faimă pe care nu și-o visase, nici nu și-o dorise.

Un inginer trimis de pre- fectură nu izbuti decît să ob- țină aplicarea unei tăbăci, în- fiptă în trunchiul mărului, prin care drumul se declara impracticabil, sfătuiind sătenii să planteze coasta dealului cu salcîmi. Atunci, luîndu-și inima-n dinți, și căciula-n mină, Ilie Birlea îndrăzni.

— Domnule, asta nu ajută prea mult. — Faceți șanțuri mai adînci, să se scurgă apa. — Geaba, s-astupa într-o clipă cînd plouă, începînd de la vale. — Așa-i, recunosc ingine- rul.

— Aici, altceva trebuie, domnule, urmă Ilie. Mi-a spus mie un alt domn în tren. Un lac... — Ce? Întrebă, amuzat din- trodată trimisul prefecturii. Asta-i bună!

Așa cum se pricepu, Ilie-i explică. Consătenii îl încon-

Se hotărî să fie sincer. — Costă prea mult. Și tre- buie lucrat cu specialiști. Și repede. Ori, bani nu sînt.

— Și-apoi, deodată, cu un glas pe care nici el nu și-l recu- noștea: — Ar trebui zece și sute de lacuri de acest fel. Întreaga zonă ar avea de așa ceva. De apă, adică.

Tăcu. Se urni spre mașină.

Multe rînduri de ploii au scuturat frunzișul salcîmilor. Mulți copii s-au înțepat în țepii lor, de multe ori s-au re- făcut șanțurile, fără folos, și în multe seri, strînși în vreo casă la defăcat porumb și-au amintit consătenii lui Ilie de lac și de barajul din vale. Il rugaser pe primar să pună o vorbă la prefect. Pe acesta nu-l dorea capul. Avea puțul lui și un lacăt cît o ploscă. Veniseră și doi deputați, care au vorbit fiecare pentru el și împotriva celuilalt, dar satal nu s-a ales cu nimic. Oamenii n-au încetat să adauge noi și noi amănunte, născocînd întimplări legate de lac.

Neputîndu-l avea, speran- țele de a-l vedea în viitor fiindu- le cu fiecare prilej zădăr- nice, au început să vorbească despre el ca despre ceva în- depărtat foarte, în așa fel, în- cit copiii care ascultau cre- deau că a fost odată. Un ase- menea lac deveni o legendă. Și nu se putea ca apa aceea largă, lucie ca o oglîndă, cu sălcii și trestii foșnoțoare să nu adapostescă în unda ei poștii sculptorii, să nu ascundă în păpurii stîrcii cenușii, rațe sălbatice. Și amăgeau. Nici- unul din copii nu știa să inoate.

3

Ilie Birlea s-a înfipt ca bă- tut în culie drept în mijlocul drumului. În urma lui, pe margine, acum mărginită de

Am trimis un paznic după tine. Nu erai acasă.

— Abia am plecat. — Hai, treci înainte.

— În odăie se aflau mai mulți, decît cei înșirați de Gafton. Pe secretarul de la raion îl cunoștea. Pe ceilalți doi, nu. Unul din ei arăta tînar de tot și purta ochelari. Celălalt, alb la păr, i se păru cunos- cut. Își strînsese mîinile. Se așeză și el pe-un capăt de la- viță. Bărbatul în vîrstă, cu părul alb, își duse mîna la frunte.

— O să deschidem un șan- tier de hidroame... ameliora- ție...

În clipa aceea îl recunoscu. Era Hartea. Albise cu desă- vîrsire. Atunci, în tren, era abia cîrunt. Dar felul lui de-a vorbi era același.

Ilie asculta și nu asculta. Nu putea s-asculte, pentru prima dată în viața lui, vor- bindu-se despre ceea ce vi- sase de-atîta vreme el, fînti- narul. Și tot pentru prima dată îl înecă un sentiment de mare împăcare. N-a reușit să-și mai îndrepte atenția spre cele spuse de inginerul în vîrstă. Știa că nu de la cel pornește această împăcare. A trecut atîta amar de ani de cînd îl înfîlîne în tren și-l socotise ca pe un om de treabă, ca pe-un prieten înde- părtat, mai tîrziu, dar tot atît de neputincios ca și el. Ce făcuse el, Ilie? Găurele în

și-n adunarea generală s-a pus problema îndugirii? A- vem, i se spunea, numai un an de existență, și nu putem avînta. Pe undeva exista și un deviz, în lei și metri cubi.

Îl văzuse și Ilie. A recunoscut și el că nu se puteau lua la trîntă cu atîta lei.

— Ce să-l mai zgîndăre, își spuse. A venit vremea.

Venise, într-adevăr. Despre lac, de-o bucată de timp nu se mai vorbea ca despre-o legendă. Copiii, în vale, cînd ploua, se jucau de-a digurile, minjindu-se pînă sub ochi cu nămol. Se și hotărîse, în pla- nul desfășurat, ca lucrările să-nceapă în 1953, iar foaia de pe calendarul din perete, arăta 18 august 1954. Într-o convorbire particulară, Lică Sandu îl lumărise:

— Tu, Ilie, ca membru de partid și colectivist, trebuie să-înțelegi interesele gospodă- riei.

— Da, ce? Apa-i interes particular, Lică?

— Nu, se arătase a fi de părere Lică. Dar, vezi și tu. Noi vite nu, grîdînărie nu, cereale cam slăbuț. Să ne în- țărîm.

— Fără apă nu se poate, o ținea pe-a lui Ilie.

Lică, pornit spre o lămurire pasnică, domoală, simșice să pierde din răbdare o pîrtică de destul de însemnată.

— Iar ai luat-o razna. Cu tine nu poate omul să schimbe nici binele, că-i dai cu baraj, cu amonte, cu aval, de-ți vine să te tot duci. Afu- risit ești, mă.

Ilie se ridicase în picioare și roști blînd.

— Nu te înfură, Lică. N-ai de ce. Afurisit ar trebui să fie inginerul ăla Hartea. N-o să-l uit însă că el m-a învî- țat înțîl. Și dacă-i vorba pe așa, pe interesele obștești, eu n-o să mă las. O să vă toc, cum ziceți voi, la cap și de-a- cum înainte. Fără apă n-o să aveți nici vite bune, rentabile, cum visează Trifan, Gafton, sau alții, nici porumb de-a- iuns, nici porci, nici pasări.

Și asta tre- spun numai eu. Aș zice că voi, mai curînd, voi uitați... Ca membru de partid înțeleg și-am învățat să cunosc cite ceva. Și citesc și eu gazeta. Alta-i bubă, Lică.

Lică începuse să tunc și să fulgere, după obicei.

— Hai, îl liniștise cu greu, Ilie. Fie pe a tă. Ce ne-ar strica dacă am înainta comi- tetului raional o dare de seamă, cu deziul, cu angaja- mentul că săpăturile le facem noi, pe seama noastră. Dacă nici așa n-o să meargă, mă dau bătut. Aștept pînă o să avengei destul. O vorbă nu mai scot.

Lică zîmbise bucuros ca de-o izbîndă.

— Hai, fie. Chiar acum ne- apucăm să-l scriem cu Gafton. La raion s-a răspuns în- dată.

— Singuri, nici în 1958 n-o să-l faceți!

— Atunci?

— Lasă proiectul aici. Să vedem. Ala al vostru, Ilie Birlea însă are dreptate. Fără apă, măi frate, nu prea merge.

Trecuse ceva timp la mij- loc. Se trezi, prin urmare, că socotitorul îl oprește.

— Te-așteaptă trei tovarășii, dîncolo. E și Lică și Trifan.

Primii constructori

Adrian Munțiu

Primii constructori

Drumul ne aștepta încă nedesfăcut, Doar urma ciutei tremura în lut.

— Și porcă miș de glasuri țîpuu din mii de guri:

— Ce poși sparg liniștea grea din păduri?

Primăvara risipise soare

În fiecare frunză-n fiecare, Numai în trunchiurile mari și sure

Nu fulgerase încă licăr de secure.

— Cine sînteți voi?

Strigau din adîncul apei crengile doîndte spre noi.

Ce taină adîncă

Vă cațără cu vulturii pe stîncă, Spre cerul care răzvrătît înnoaptea

Într-un albastru brun de prună coaptă?

Munții uimiți au mișcat țoți din pleoape:

— Tu, omule, vrei să ne-nlîntuți în ape?

Și vrei să ne zmulgi din adînc, să ne salți?

Noi ne-am adus macarale să fim mai înalți.

Să prindem în beton și în fier

Golul despăcat între munte și cer.

O clipă doar la flacăra măruntă, sfioasă

Fiecare ne visau acasă

Lîngă elivorul unde gîtura

Înrâma în cînteca seara.

Dar valea despăcată ca o rană adîncă

Mustea în carnea muntelui de stîncă

Și-n răzvrătirea ei oarbă, deplină,

Întrevedeam licăr greu de lumină.

Nu mai vîntul și prăpăstia rece

Simțeau că inima în piatră ne trece

Și munții păreau că tresaltă

Știînd că-i vom strînge cu un arc laolaltă.

Desene de TIA PELTZ

SĂCEANU: Ca să te cunoască toți!

LAIE: Mă cunosc!

SĂCEANU: Nu așa, întreg! Să-l cunoască și pe cel de-acasă. (spre sală) Tovarăși, eu am greșit față de Laie Niculescu. El spune că i-am fost prieten, dar ce i-am fost prieten, dar ce eu? Gîndiți-vă, într-un moment atât de important pentru Laie, prietenul lui deschide ușa și fugе.

LAIE: Ce puteai să faci?

SĂCEANU: Puteam să rămîn!

LAIE: Eram nervos!

SĂCEANU: Ai mai spus-o, dar trebuia să rămîn!

LAIE: Riscai să te dau afară!

SĂCEANU: Riscam, dar aveam datoria să rămîn!

LAIE: Mă, Săcene, mă, de ce atunci tu singur cu praf în tine?

SĂCEANU: Încețea, te rog! Am vina mea, și nu mi se cuvine nici o scutire pentru asta!

LAIE: Te-nvinuiești degeaba. Luni seara nici o prelucrare n-ar fi avut efect!

SĂCEANU: Ai și tu dreptate, dar cum s-a putut, Laie, cum s-a putut? Crede-mă, mi-e imposibil să te-nțeleg!

LAIE: Dacă mi-ai fi prieten...

SĂCEANU: De asta nu pot, pentru că-ți sînt prieten!

LAIE: Și totuși, te-ai dus la secretar.

SĂCEANU: Dar la cine vroia tu să mă duc, dacă nu la el? Trebuia să mă sfătuesc cu cineva, să vedem ce-l de făcut!

LAIE: Crezi c-or să-mi dea vreo sancțiune?

SĂCEANU: Nu știu.

LAIE: Nu te-am întrebare ce ști. Te-am întrebare ce crezi.

SĂCEANU: Cred c-or să-ți dea.

LAIE: Tu? Ai fi în stare?

SĂCEANU: Atunci am greșit, Laie, și nu mai vreau... O să votez pentru...

LAIE: Ce crezi, tovarășe secretar?

SECRETARUL: Cred că trebuie, întâi, să discutăm! Tovarăși, cine se-nscrie la cuvînt? Cunoașteți chestiunea, acum aș dori să aflu ce părere aveți despre viața personală a lui Laie Niculescu? El, cine se-nscrie?

ING. MARIN (din sală): Eu.

SECRETARUL: (scrie) Tovarășul inginer Marin...

SĂCEANU: Și eu aș vrea să vorbesc...

SECRETARUL (scrie): Săceanu...

UN SPECTATOR: Și eu!

ALT SPECTATOR: Și eu!

FILICĂ: Și băiatul!

SECRETARUL: Care băiat?

FILICĂ: Eu, tovarășe secretar, Filică.

SECRETARUL: A, zii așa! (scrie) Filică...

ANGELA (din sală): Scrie-ți-mă și pe mine! Zău, dacă știam, nici nu primeam bilețul! Eu credeam că e un bălat fin... Auzi, să bată o femeie... M-ai scris?

SECRETARUL: Te-am înscris.

CRISTINA: Trece-mă și pe mine, tovarășe!

LAIE: Spuneai că nu vorbești, Cristina!

CRISTINA: Nu pot, Laie. Dacă-ai tăcea acum, altă dată mi-ar fi rășine să mai vorbesc.

SECRETARUL: (scrie): Vasăzică, Cristina. (Spre sală) Cine se mai înscrie? Lista este deschisă, tovarăși. Ne interesează foarte mult părerea voastră despre viața personală a lui Laie Niculescu. Cine se mai înscrie la cuvînt?

CORTINA

Radu CİRNECI

NOI ȘI SOARELE

1

La marginea mării, pe nesfirșita blană a nisipului proaspăt, lumea murmura cînteca dezbrăcîndu-se de păienjenisul viselor nopții, de amintirile durerilor trecute, bucurîndu-se de apropierea cerului aplecat, de zările-albastre ce dansau pe albastrul apelor.

2

Lumea murmura cîntecul dimineții; trupurile voinice și suple, frumoase, se aplecaseră, se toleauă dăruindu-se luminii, se îmbrățișau cu înaltul cerului mișcîndu-se, sorbeau aerul sărat ca un mișcînt nesfîrșit, o dată cu soarele care pătrundea prin pleoapele-nchise, ca o apă luminoasă, odihnitoare.

3

Soarele! Se-nălța soarele, zeul luminii și-al vieții! Și marea-și legăna grădînile de algе, și pămîntul se mișca proaspăt ca un fruct pe ram, și orașul dansa ca Fata Morgana pe zare, și pomii alergau pe cîmpii sunîndu-și fructele, și pădurile departe se urcau pe munți, și holdele cîntau sîrutînd vîntul, și vîntul era albastru!

Iar soarele se-nălța, se-nălța de neoprit ca o astronaută cutezătoare, biruitoare, dincolo de hotarul vechii cunoașteri.

4

Soarele purifica sîrutînd, era mișcîtor alintînd, ca un riu cald de lumină mirezmătoasă, cîrind în sus și-n jos, și-n toate părțile. Și soarele se-nălța pe treptele secundelor ca o clădire pe fiecare cărămidă subțire. Și soarele se-nălța, se-nălța, și pămîntul alerga după el ca un ied după cerbul de aur fugînd prin pădure!

5

...Cîtca pe blană aspră-a nisipului mării, cîntam cu vocea mulțimii,

și cîntecul mulțimii mă-nălța pe arcul bucuriei, ca pe o undă sonoră, topită-n albastru, și zburam, zburam cu soarele peste întinderi:

...Bărdăganele fugeau, galopau, cu aripile holdelor pe zare, și lumea cîmpurilor aduna ca mașinile valurile sonore ale spicelor, și spicile cîntau ca niște clopoței de aur simfonía semințelor coapte, boabele vieții de miine — și lumea aduna cu mașinile valurile sonore ale spicelor, iar sudoarea cu sîrutoi sărat încununa frunțile și mușca brațele, iar griul curgea ca o cascadă orămie, și lumea zorea aducînd slavă soarelui, care se-nălța, se-nălța l...

6

...Era unul din orașele noastre noi, cu parcuri albastre, cu fruntea blocurilor sîrutînd lumina, cu imense uzine vînd ca uriașe ape sub vînturi. Și laboratoarele uzinelor erau înalte, arcate, albe ca spuma valurilor, și lumina pătrundea de sus, albă ca zăpezile în pădurile neclintite de vînturi. Oamenii s-aplecaseră peste tainele atomilor descifrîndu-le, rînduind protonii și electronii și neutronii, la un semn, și materia își dezvelea frumusețea, cîntînd, și oamenii s-aplecaseră peste cîntecul materiei modelîndu-l, suîndu-l ca pe un imn spre soare. Soarele își oglîndea chipul în retorte și erubete, unde-și sălta vîrtele și strălucirea mată soarele din adîncurile de piatră — petrolul!

Și soarele se-îmbrățișa cu materia, cu cîntecul acesteia, pomit pe-naltele drumuri.

...Peste orașele noastre strălucitoare se-nălța soarele, — uriașă pasăre albă — purtat în slăvi de cîntecul oamenilor...

7

...Livezile se cățărău sprintene pe dealuri, podgoriile își sunau tălîngile grele-ale strugurilor, pădurile se urcau pe munții de piatră — cerul se săruta fruntea semeată, pîraiele le răcoarea gleznele. Dar iată: au sosit stăpînii dealurilor și-al munților, și culeg cu pruncii lor fructele strădăniei, și storc opintindu-se din greu nectarul strugurilor,

și trimit la vale lemnul codrilor pentru jucării, case, corăbii... —Și soarele ridea înălțîndu-se pe treptele secundelor, și soarele ridea în aurul fructelor, și soarele ridea în boabele chillimbarii, ridea soarele în rășina cu mireasma pipărată...

8

...Calc pe blană aspră-a nisipului mării. Lumea se bucură de soare și-î înălță cîntări, valurile se bucură de soare și-î laudă, orașul sub soare, ca o Fata Morgana dansează, holdele alegară pe cîmpii sunîndu-și spicile, și pădurile, departe, se urcă pe munți, se urcă pe munți sîrutînd vîntul, și vîntul e albastru... Iar soarele se-nălța, se-nălța, se-nălța l...

Desen de NICĂ PETRE

Indicații de regie

Cine se mai înscrie? Lista este deschisă, tovarăși. Ne interesează foarte mult părerea voastră despre viața personală a lui Laie Niculescu. Cine se mai înscrie la cuvînt?

Tocmai ai încheiat lectura...

...Cine se mai înscrie? Lista este deschisă, tovarăși. Ne interesează foarte mult părerea voastră despre viața personală a lui Laie Niculescu. Cine se mai înscrie la cuvînt?

...Cine se mai înscrie? Lista este deschisă, tovarăși. Ne interesează foarte mult părerea voastră despre viața personală a lui Laie Niculescu. Cine se mai înscrie la cuvînt?

...Cine se mai înscrie? Lista este deschisă, tovarăși. Ne interesează foarte mult părerea voastră despre viața personală a lui Laie Niculescu. Cine se mai înscrie la cuvînt?

...Cine se mai înscrie? Lista este deschisă, tovarăși. Ne interesează foarte mult părerea voastră despre viața personală a lui Laie Niculescu. Cine se mai înscrie la cuvînt?

...Cine se mai înscrie? Lista este deschisă, tovarăși. Ne interesează foarte mult părerea voastră despre viața personală a lui Laie Niculescu. Cine se mai înscrie la cuvînt?

...Cine se mai înscrie? Lista este deschisă, tovarăși. Ne interesează foarte mult părerea voastră despre viața personală a lui Laie Niculescu. Cine se mai înscrie la cuvînt?

...Cine se mai înscrie? Lista este deschisă, tovarăși. Ne interesează foarte mult părerea voastră despre viața personală a lui Laie Niculescu. Cine se mai înscrie la cuvînt?

...Cine se mai înscrie? Lista este deschisă, tovarăși. Ne interesează foarte mult părerea voastră despre viața personală a lui Laie Niculescu. Cine se mai înscrie la cuvînt?

...Cine se mai înscrie? Lista este deschisă, tovarăși. Ne interesează foarte mult părerea voastră despre viața personală a lui Laie Niculescu. Cine se mai înscrie la cuvînt?

...Cine se mai înscrie? Lista este deschisă, tovarăși. Ne interesează foarte mult părerea voastră despre viața personală a lui Laie Niculescu. Cine se mai înscrie la cuvînt?

...Cine se mai înscrie? Lista este deschisă, tovarăși. Ne interesează foarte mult părerea voastră despre viața personală a lui Laie Niculescu. Cine se mai înscrie la cuvînt?

...Cine se mai înscrie? Lista este deschisă, tovarăși. Ne interesează foarte mult părerea voastră despre viața personală a lui Laie Niculescu. Cine se mai înscrie la cuvînt?

...Cine se mai înscrie? Lista este deschisă, tovarăși. Ne interesează foarte mult părerea voastră despre viața personală a lui Laie Niculescu. Cine se mai înscrie la cuvînt?

...Cine se mai înscrie? Lista este deschisă, tovarăși. Ne interesează foarte mult părerea voastră despre viața personală a lui Laie Niculescu. Cine se mai înscrie la cuvînt?

...Cine se mai înscrie? Lista este deschisă, tovarăși. Ne interesează foarte mult părerea voastră despre viața personală a lui Laie Niculescu. Cine se mai înscrie la cuvînt?

...Cine se mai înscrie? Lista este deschisă, tovarăși. Ne interesează foarte mult părerea voastră despre viața personală a lui Laie Niculescu. Cine se mai înscrie la cuvînt?

...Cine se mai înscrie? Lista este deschisă, tovarăși. Ne interesează foarte mult părerea voastră despre viața personală a lui Laie Niculescu. Cine se mai înscrie la cuvînt?

...Cine se mai înscrie? Lista este deschisă, tovarăși. Ne interesează foarte mult părerea voastră despre viața personală a lui Laie Niculescu. Cine se mai înscrie la cuvînt?

...Cine se mai înscrie? Lista este deschisă, tovarăși. Ne interesează foarte mult părerea voastră despre viața personală a lui Laie Niculescu. Cine se mai înscrie la cuvînt?

...Cine se mai înscrie? Lista este deschisă, tovarăși. Ne interesează foarte mult părerea voastră despre viața personală a lui Laie Niculescu. Cine se mai înscrie la cuvînt?

...Cine se mai înscrie? Lista este deschisă, tovarăși. Ne interesează foarte mult părerea voastră despre viața personală a lui Laie Niculescu. Cine se mai înscrie la cuvînt?

...Cine se mai înscrie? Lista este deschisă, tovarăși. Ne interesează foarte mult părerea voastră despre viața personală a lui Laie Niculescu. Cine se mai înscrie la cuvînt?

...Cine se mai înscrie? Lista este deschisă, tovarăși. Ne interesează foarte mult părerea voastră despre viața personală a lui Laie Niculescu. Cine se mai înscrie la cuvînt?

...Cine se mai înscrie? Lista este deschisă, tovarăși. Ne interesează foarte mult părerea voastră despre viața personală a lui Laie Niculescu. Cine se mai înscrie la cuvînt?

...Cine se mai înscrie? Lista este deschisă, tovarăși. Ne interesează foarte mult părerea voastră despre viața personală a lui Laie Niculescu. Cine se mai înscrie la cuvînt?

...Cine se mai înscrie? Lista este deschisă, tovarăși. Ne interesează foarte mult părerea voastră despre viața personală a lui Laie Niculescu. Cine se mai înscrie la cuvînt?

...Cine se mai înscrie? Lista este deschisă, tovarăși. Ne interesează foarte mult părerea voastră despre viața personală a lui Laie Niculescu. Cine se mai înscrie la cuvînt?

...Cine se mai înscrie? Lista este deschisă, tovarăși. Ne interesează foarte mult părerea voastră despre viața personală a lui Laie Niculescu. Cine se mai înscrie la cuvînt?

...Cine se mai înscrie? Lista este deschisă, tovarăși. Ne interesează foarte mult părerea voastră despre viața personală a lui Laie Niculescu. Cine se mai înscrie la cuvînt?

...Cine se mai înscrie? Lista este deschisă, tovarăși. Ne interesează foarte mult părerea voastră despre viața personală a lui Laie Niculescu. Cine se mai înscrie la cuvînt?

...Cine se mai înscrie? Lista este deschisă, tovarăși. Ne interesează foarte mult părerea voastră despre viața personală a lui Laie Niculescu. Cine se mai înscrie la cuvînt?

...Cine se mai înscrie? Lista este deschisă, tovarăși. Ne interesează foarte mult părerea voastră despre viața personală a lui Laie Niculescu. Cine se mai înscrie la cuvînt?

...Cine se mai înscrie? Lista este deschisă, tovarăși. Ne interesează foarte mult părerea voastră despre viața personală a lui Laie Niculescu. Cine se mai înscrie la cuvînt?

...Cine se mai înscrie? Lista este deschisă, tovarăși. Ne interesează foarte mult părerea voastră despre viața personală a lui Laie Niculescu. Cine se mai înscrie la cuvînt?

...Cine se mai înscrie? Lista este deschisă, tovarăși. Ne interesează foarte mult părerea voastră despre viața personală a lui Laie Niculescu. Cine se mai înscrie la cuvînt?

...Cine se mai înscrie? Lista este deschisă, tovarăși. Ne interesează foarte mult părerea voastră despre viața personală a lui Laie Niculescu. Cine se mai înscrie la cuvînt?

...Cine se mai înscrie? Lista este deschisă, tovarăși. Ne interesează foarte mult părerea voastră despre viața personală a lui Laie Niculescu. Cine se mai înscrie la cuvînt?

...Cine se mai înscrie? Lista este deschisă, tovarăși. Ne interesează foarte mult părerea voastră despre viața personală a lui Laie Niculescu. Cine se mai înscrie la cuvînt?

...Cine se mai înscrie? Lista este deschisă, tovarăși. Ne interesează foarte mult părerea voastră despre viața personală a lui Laie Niculescu. Cine se mai înscrie la cuvînt?

...Cine se mai înscrie? Lista este deschisă, tovarăși. Ne interesează foarte mult părerea voastră despre viața personală a lui Laie Niculescu. Cine se mai înscrie la cuvînt?

...Cine se mai înscrie? Lista este deschisă, tovarăși. Ne interesează foarte mult părerea voastră despre viața personală a lui Laie Niculescu. Cine se mai înscrie la cuvînt?

CĂRȚI • CĂRȚI • CĂRȚI • CĂRȚI • CĂRȚI • CĂRȚI

ION PAS: „Carte despre oameni locuri și întâmplări”

Din seria numeroasă de cărți scrise despre prima țară a socialismului victorios, între care unele datate anume în perioada de înflorire a literaturii sovietice, în istorism sau în descriționism. El năzuiește să împlinească o operă educativă prin mijloacele ce tin direct de această finalitate. Revederea Lenin-gradului, de pildă, îl prilejuiește pasaje încercate de o admirabilă tonică: „Cît a suferit Lemingradul în intervalul prelungit al blocadei, ne putem da seama parcurînd începerele Muzeului Apărării acestei întocmiri omenești, martiri și eroici în deopotrivă măsură.

Ani și ani, decenți înfînte, documentele cuprînse ac vor constitui mărturia zguduitoare a martiriului cetății milioane de ființe omenești care păstrau, totuși, în suflet flacăra nestinsă a convingerii că, pînă la urmă, va suna pentru duman ceasul osîndei meritate.”

Nimic însă nu este prezentat la modul festiv, retoric, împotriva reporterilor zăbovesți asupra unor mărturii zguduitoare, care demonstrează cu mare forță de convingere tocmă țării oamenilor sovietici:

„Astăzi a murit mama mare”, consemnează o fetiță de școală într-un caiet. „A murit tata”, scrie a doua zi. „A murit fratele meu”, înregistrează în ziua următoare. „S-a stîns și sora mea... A murit mama”, conștința jurnalului. „A murit și fetița”, completează altă mînașă caietului care se găsește sub stîcîi, în muzeu.

Pornind tocmai de la atitudinea pe care vrea să o împărtășească și să o cultive, reporterul nu urmărește sistematic lucrurile pe care le vizitează, trecerea de la un capitol la altul se face degajat. Pe baza unor asociații mai mult sugerate decît afirmate. Domeniile și lucrurile investigate sînt destul de numeroase, deși autorul nu și-a propus de loc să epuizeze măcar enumerativ, ceea ce se poate spune despre U.R.S.S. Kievul, cu tradițiile străvechi, peste care s-a așternut, biruitoare, lumea nouă; eroicul Lenin-grad, oraș cu loc de frunte în istoria bătăliilor; marea Moscova, cu celebrul muzeu al Armatei Roșii, mărturie neperitoare a sacrificiilor și vitejiei ostașilor sovietici; Ermitajul, cu comorile lui unitivice; în egală măsură pe autor îl interesează oamenii sovietici cu care face cunoștință și fiecare este, în felul său, un erou. Ca om de cultură, ca umanist, Ion Pas este receptiv, cu deosebire, la fenomenul cultural. În carte înțîlim un capitol dintre cele mai cuprinzătoare, intitulat „Ca un fluviu puternic” în care ne sunt comunicate numeroase

impresii despre uriașă operă de culturalizare a care a desfășurat-o și o desfășorează stăutul socialist. Cunoscutor, încă din primii ani ai formației sale intelectuale, al marii culturi ruse, călătorului român i se relevă acum, în joasă plenitudinea ei, profetica frază a lui Bielinski: „Și-î înviem pe nepoții și strănepoții noștri cărora le va fi dat în 1940 să vadă Rusia în fruntea lumii cultivate, dînd legi științei și artei și primind tributul de admirație respectuoasă al întregii omeniri luminate”. Muzeele scriitorilor rui, lucrurile în care aceștia au trăit, îi prilejuiesc autorului amintiri cu privire la conținutul literaturii și aprecierii interesante cu privire la unele opere și scriitori care au jucat un însemnat rol în

Pompliu Marcea

Trei studii de istorie literară

În colecția „Mica bibliotecă critică”, care și-a schimbat în ultimul timp formatul și prezentarea grafică, devenind astfel mai atrăgătoare, mai interesantă, au fost publicate trei studii de istorie literară: „Viețile și opoziții”, de Dumitru Micu, N. Beldiceanu de G. Ursu și Tudor Argeheș-Pogtel — de Mihail Petrovanu.

Stabilind locul pe care poporanismul îl ocupă în timp, delimitînd cele două momente principale din istoricul lui — momentul 1895—1899 și momentul 1906—1908 — subliniind conținutul de clasă al curentului, precizînd poziția lui C. Stere și a marelui G. Ibrăileanu în dezvoltarea ideologiei poporaniste la noi, arătînd apoi adevăratele raporturi dintre ideologia di-reționistă a poporanismului și

literatura realitățile și demost-rarea că „Viețile și opoziții” este o lucrare de mare interes și valoare științifică și literară.

Studiu lui G. G. Ursu elucidează multumitor această problemă și arată, pe baza de informații serioase, falsele interpretări pe care unități critice burgheze le dădeau poziției lui Beldiceanu, considerîndu-l uneor chiar ca pe un „junimist”

Ce ni se pare confuz în studiul profesorului G. G. Ursu este folosirea termenului „con-vorbism” atunci cînd vrea să sublinieze influența pasteurilor lui V. Alecsandri în

educaerea intelectualității progresiste din țara noastră. Ultima parte a cărții, intitulată Pe drumurile lui Ite, este un pioș omagiu adus celui care simbolizează, pentru întreaga omenire, eroismul și marea revoluției proletare. Urmărindu-l pe marele Lenin în câteva dintre lucrurile, devenite istorice, pe care le-a străbătut, autorul ne relie-fează, în primul rînd, personalitatea umană a celui care, cum zicea Malakovski, „a fost între oameni cel mai uman”.

În galeria călătorilor romîni care au scris despre U.R.S.S., Ion Pas, prin Cartea despre oameni, locuri și întâmplări, aduce peeceta unei sensibilități proprii, ocupînd un loc de primă însemnată.

Incepînd astfel cu discu-tarea lui Argeheș, în ce au ei mai specific, începînd cu frînturile și poezile-le lui de tinerețe și încheiînd cu marile împliniri lirice din ciclurile 1907 și Cîntare omului. Este vorba, cu alte cuvinte, de încercarea de reconstituire a itinerariului spiritual și poetic al marelui nostru scriitor.

Incepînd astfel cu discu-tarea lui Argeheș, în ce au ei mai specific, începînd cu frînturile și poezile-le lui de tinerețe și încheiînd cu marile împliniri lirice din ciclurile 1907 și Cîntare omului. Este vorba, cu alte cuvinte, de încercarea de reconstituire a itinerariului spiritual și poetic al marelui nostru scriitor.

Incepînd astfel cu discu-tarea lui Argeheș, în ce au ei mai specific, începînd cu frînturile și poezile-le lui de tinerețe și încheiînd cu marile împliniri lirice din ciclurile 1907 și Cîntare omului. Este vorba, cu alte cuvinte, de încercarea de reconstituire a itinerariului spiritual și poetic al marelui nostru scriitor.

Incepînd astfel cu discu-tarea lui Argeheș, în ce au ei mai specific, începînd cu frînturile și poezile-le lui de tinerețe și încheiînd cu marile împliniri lirice din ciclurile 1907 și Cîntare omului. Este vorba, cu alte cuvinte, de încercarea de reconstituire a itinerariului spiritual și poetic al marelui nostru scriitor.

Incepînd astfel cu discu-tarea lui Argeheș, în ce au ei mai specific, începînd cu frînturile și poezile-le lui de tinerețe și încheiînd cu marile împliniri lirice din ciclurile 1907 și Cîntare omului. Este vorba, cu alte cuvinte, de încercarea de reconstituire a itinerariului spiritual și poetic al marelui nostru scriitor.

Fănică N. Gheorghie

„Arta pentru toți”

Inaugurată cu un volum dedicat lui Aman, colecția „Arta pentru toți” cauză al împlinirea a gol de mult resimțit în opera de popularizare a valorilor plastice noastre. Alături de scrierile de mare valoare științifică și artistică, de mare interes și actualitate, prezentarea semnală de B. Moșcu-Măluțiu care merită de a sublinia rolul picturii în micșarea plastică din țara noastră în cea de-a doua jumătate a secolului trecut.

Tablourile sînt alete, în general, dintr-o manieră reprezentativă ale autorului „Hoțerilor surprinși la ospăț”, comentariile se îndreaptă spre relevarea implicărilor social-istorice. Cu o bună cunoaștere a artei lui Aman, comentariul stabilește, cu subtilitate, relațiile dintre artist și Ideologia epocii sale. E adevărat că, datorită unghiului aproape exclusiv istoric sub care o privim, pictura lui Aman, referindu-se la tematică sînt cu mult mai frecvente decît cele care au privit tehnica picturii, organizarea compoziției, armonia cōlorilor, creația artistică și stilistică.

Și poate că într-un volum de popularizare aceste comentarii nu ar fi fost de prisos. Ele ar fi contribuit la înțelegerea mai profundă a lucrării (care a fost editată în 12.000 exemplare, fără mult peste cele obținute la publicările de artă). Unele indicații schițate în comentariu (remarcă asupra compoziției în spirală din „Strada în Cîmpulung”, pusă în legătură cu impresia de asemănare pe care o depășește pictura orașului de odănoasă, pătrunderea orizontului din prezentarea „Auto-portretului” etc.) demonstrează capacitatea autorului de a profunziona într-un mod pertinent detaliile puse la îndemîna de picturile lui Aman.

Chiar dacă unele afirmații sînt critice, ele vădesc o perspectivă originală de interpretare. Nu putem să nu recunoaștem că strădania tov. B. Moșcu-Măluțiu de a descoperi și discuta aceste lucruri de creație literară, este o justi-ficare convingătoare faptul că acest studiu, consacrat lui T. Argeheș — poetul, este o lucrare de discursuri care să privească arta poetică argeheșiană, măsura artistică a poetului, marile sale valori de expresie și se menține unora la o tratare rezumativă. Studiul ar fi câștigat dacă, în stabilirea filia-țiilor unor motive argeheșiene, autorul ar fi deosebit mai mult îndrăzneață, mai mult plătitor de generalizări, dacă se examina sumar dar atent personalitatea lirică a lui Argeheș în contextul poeziei moderne europene.

A. B.

Moldova e luată adesea ca sinonim al blindajului și al molcomiei (folosec e, în loc de este, cu intenție!) și pentru un motiv din cele mai banale: pentru cașul, pentru laptele, pentru urda, pentru brânza de burduf și brânza afumată care s-au legat de multă vreme ca un canal la prestigiul moldovenesc.

Este drept că niciieri, în nici o altă parte a țării, nu te poți delecta cu un caș dulce cu mămăliguță, sau cu chifleag, sau cu caș la puștină — sau în coajă de brad — ca aici, de vreme ce oțetău sârază brânza până o face ocnă, transformându-o în produsul de băcănie sau de cîrciumă, care se cheamă telmea.

Telemea, miștii, fudu-lile, clorba de burdă, aceste stimulente pentru zeul civet al cetățeanului turmentat au intrat în dicționarul politic al vechii Romîni, ca vrednice argumente electorale, a-lături de măciucă, ciomag și chinoroz. Sarea azvîrlită cu pumnul în laptele încheșat, usturoiul și ardeul, amestecate cu tocătura, burta vitei făcută tăței și acrită de să-ți sără cămașa, deșteptau pe chefliu la scândă și arșag, făcîndu-l apt să devină țar „sugativă”. Intre timp însă, în ochii unora, Moldova apărea blajină; consuma pe tăcute pui cu smîntină, poale-n briu, vărzări, papanăși cu unt și alivenci, ajutate cu vinul nemetamorfozat în sprîi, iar dacă lipsea, cu „sfînta apă”. (Acestea toate nu se întîmplau decît în amintirile lui Creangă sau în paginile edenice ale lui Sadoveanu, totuși, le putem lua ca puncte de reper).

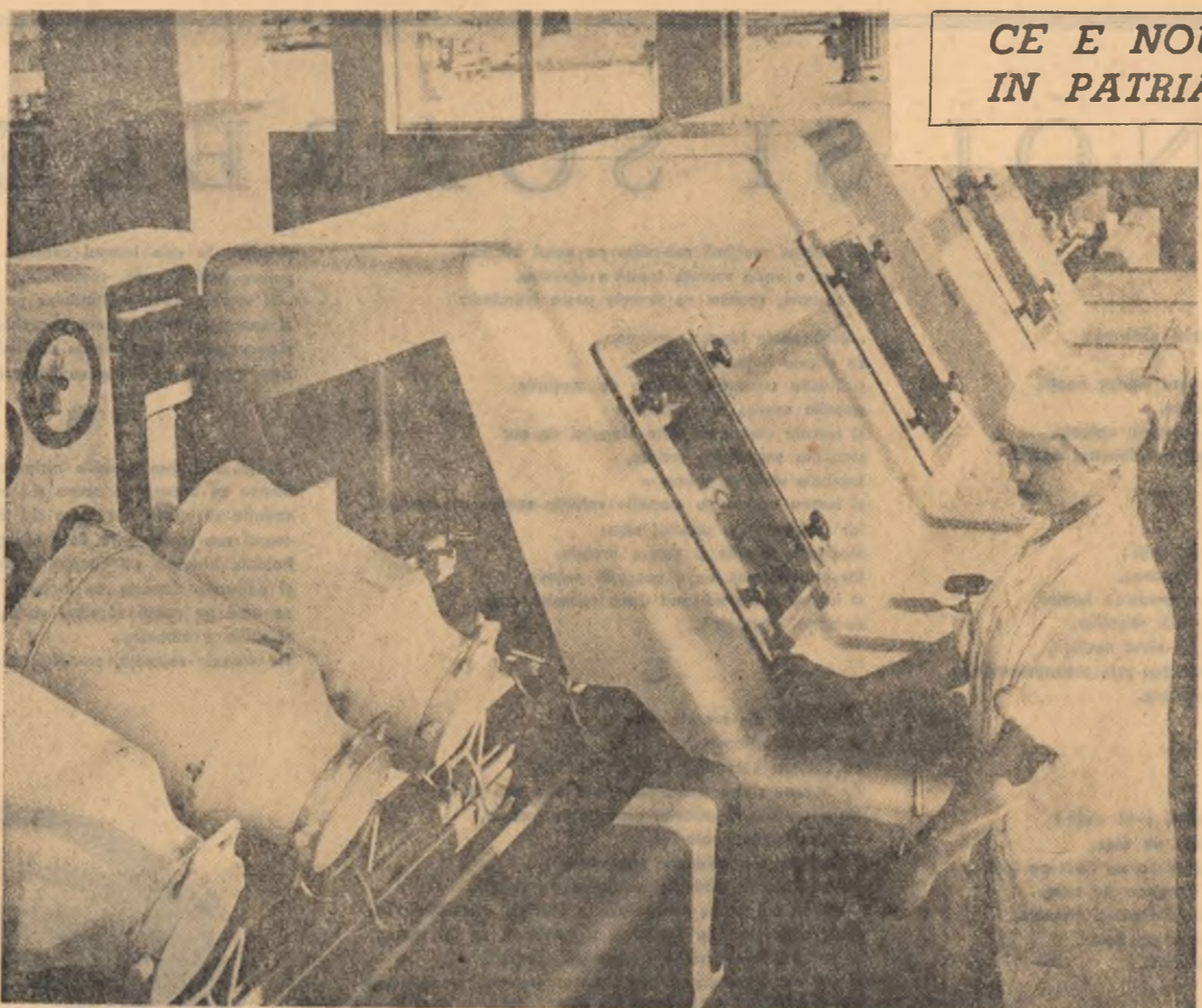
Țară de oieri și agricultori, ea toată țara cea mare și veche, Moldova a găsit, prin niste filtre secrete și numai ale ei, mijloace să-și îndulcească bucată sărmană, făcînd-o, oricît de pe sponci ar fi fost, gustoasă pînă la rafinament. Listele de bucate din literatura lui Creangă, a lui Hogas, a lui Sadoveanu, iar pentru alte regimuri sociale — din cea a lui Teodoreanu, cuprind un număr fără limite de preparate culinare. Toate sînt îmbietoare, toate solicită apetitul unui Flămînză și cheful de băut al lui Setilă, cei din basmul știut. Și mai toate sînt cu unt, cu smîntină, cu mirodenii de grădina, toate cer la preparare un foc potolit și o grijă de alchimist.

Acești consumatori de bună-tăți dulci, așezați într-o geografie patriarhală și edenică, nu puteau să aibe decît un grai dulce și o fire blajină, în consonanță deplină cu toată arta lor. Peisajul moldovenesc estompat de veșnicie „afle albăstre”, colorate cu melancoli, omul țestic din cronici și vorbind concisărește, tîna pasaparilor în cerdacale minăstirești, sau la hanuri și ornde falmoase, toate îl îmbie pe călătorul străin la o stare înțelegeră. Acesta s'fie oare miezul cel adevărat? Moldova, și mai ales această Țară de Sus, s'fie oare o țară de caș dulce?

Cantemir, mai aproape de toate cele ale Moldovei vechi decît un călător oarecare, ne dă cu totul alte deslușiri despre firea și „despre năruvurile” moldovenilor, făcînd-o ca și Tacit, sine ira et studio: „...dragostea ce avem pentru patria noastră ne îndeamnă, pe de o parte, să lăudăm neamul din care ne-am născut și să-i înfățișăm pe locuitorii țării din care ne tragem, iar pe de altă parte, dragostea de adevăr ne împiedică într-o aceeași măsură să lăudăm ceea ce ar fi după dreptate de osîndit. Le va fi lor mai folositor dacă le vom arăta limpede în fața vremenilor care-î slujesc, decît dacă i-am înșela cu linguriți blajine și cu dezvinovățiri dibace, încet să creadă că în asemenea lucruri ei se conduc după dreptate, în vreme ce toată lumea mai luminată, văzîndu-le, le osîndește”.

Drept care, învățatul patriot nu „osîndește” întru năruvurile moldovenilor nici firea cea blajină, nici graiul dulce, ci „mărturisind curat” ne arată că: „Trufia și semeția sînt muma și sora lor. Dacă moldoveanu are un cel de soi bun și arme mai bune, atunci el gîndește că nimeni nu-l întrecede și nu s-ar da în lături cî se va lua la harță și cu Dumnezeu dacă s-ar putea”.

„Cu toți sînt mai la vale: „Cu toți sînt mai la seamă cîtezători, semeți și foarte puși pe gilceavă... Țăranii trec rareori de vorbe la arme, însă astupă gura semeții a potrivnicului cu ciomagul, cu bîta și cu pumnii”. (Descrierea Moldovei, cap. XVII,

CE E NOU IN PATRIA NOASTRA

tori de la forță, sau de la strung. Responsabilul acestei ferme zootehnice, adică bacul, împreună cu toți oamenii lui, vedeau o grijă față de turmă în care intrau toate priceperile noi.

— Satul nostru este jumătate de mocian, jumătate de plugari, îmi spune bacul. Aveau oi și plugarii, dar le dădeu ciobanilor în seamă, așa după cum ciobanii, plecînd cu turmele, lăsuă pămîntul lor, puțin cît era, în gria altora, a aceluia care se îndeteneau cu cîmpul... Așa se întîmpla în multe case, aici la noi, în Țara de Sus, decînd ilumea-lume. Cînd a venit colectivizarea, comunistii noștri din comună — ce-au zis? Măi fraților, ia hai să ne punem și noi în rînd cu oamenii, să nu mai trăim necăjiți și sărmani, să gustăm și noi măcar o leacă din bucurie... Ce te faci însă cu ciobanii și cu plugarii? Unii trag hăis, alții cea! Nu-i nimic, au zis rădăcii noștri, se cheamă că diviziunea muștii este făcută. Parte de ciobani vor trece la ferma de vite, iar cei care n-or să deprîndă roștul științific al trebii, li treced înapoi, la coada sapei! ...Cînd au auzit ciobanii noștri de una ca aceasta s-au apucat de învățat. Am trecut din primul an la însămînțările artificiale, am aplicat regulile zootehnice, cum aplică judecătorul legea, am făcut din ferma noastră de oi cea mai bună fermă de oi din țară. Cu cît o să avem turme mai multe, cu atît o să ne trebuiască mai mulți ciobani, și-au zis ciobanii, care s'fie foarte pătimiși pe aici pe la noi și au muncit ca apucătorii.

— Dar păstorul automat? — Nu se mai sperie nimeni de el. O să se aplice la ferma de taurine, cîci aici la noi nu prea merge. În schimb, dezvoltînd zootehnia, i-am silit și pe agricultorii să se ridice. Le-au zis așa: noi vă dăm îngrășăminte naturale, fermele aduc gospodăriei bani cu carul, ce produse dați voi la hecțar? Ia să vă socotim! Credeți că mai merge ca înainte? Trebuie să ne dați furaje concentrate, trebuie să ne feciți conveiere verzi, trebuie să semănați sfeclă de zahăr, ca să primim borhot pentru vite, sfeclă furajeră, morcovi furajeri, mazăre, porumb siloz. Ca să obții de la fermele de animale tot ceea ce pot ele să-ți dea, trebuie să ridici foarte sus sectorul agricol și trebuie să faci asta după știință.

Mai bine de jumătate din veniturile acestei gospodării colective proveneau din producția animalieră. Gospodăria livrează pieței mîi de litri de lapte, mîi de kilograme de lînă, sute de porci îngrășați, sute de miei și bătăli. Se auzea în surdina concertul aspru al behăturilor. Turma era bine ocrotită de viscol, iar ciobanii țeseau din cînd în cînd afară, cu mina pe ciomag, chemînd alături de ei dulăii cei volnici, ca să pornească în „inspecție”. Turma aceasta era, de fapt, o uzină producătoare de lînă, de lapte și de caș, organizată după toate exigențele științei.

— Să veniți la primăvară, dragi porcin cu ele la deal, mă poștește bacul cu nostalgia de aprilie în glas. Să ve-

TARA DE CAS DULCE

„Despre năruvurile moldovenilor”.

A se vedea gilcevice, răzmeritele, procesele și războiele moldovenilor purtate cu domniile cele rele, cu boierii trufiași și uzurpatori, cu năvălirile peste pămîntul lor. A se vedea, printre altele, cum firea cea blajină „de caș dulce”, a dat semnul răscoalii din 1907, aprinzînd vîlvătaia în capul Țării de Sus, acolo, la Flămînzii.

Iar despre starea „alimentației populației rurale”, o altă replică la „țara de caș dulce”, ne vorbește un studiu, scris cu multă sfigiere a inimii, la aceeași vreme a anului 1907.

Documentele pe care pasionatul cercetător le dă la iveală, studînd „acest cauchemar național”, sînt cu totul înspăimîntătoare ca să nu le transcriem:

„Am luat un sat, satul meu natal (cătunul Arsuta, comuna Drinceni, jud. Fălciu — n.n.) care reprezintă mijlocia satelor; locuitorii săi, nefînd prea bogăți, nu sînt nici de tot săraci; ei sînt harnici și nu bețivi. În acest sat am stabilit cantitatea de alimente consumată într-un an pentru fiecare familie. Cercetările mele s-au întins asupra a 40 de familii de toate categoriile, compuse din 150 de indivizi adulți (copiii de la zece ani în sus au fost considerați ca atare, cîci ei muncesc deopotrivă cu cei mari).

Iată acum cîteva din cifrele consumului zilnic dintr-un tabel de altfel sumar: 50 g făină de orz, 20 g griu sub diferite forme (fiert, bulgăreșnit, colivă etc.), 250 g seacă sub formă de piine neagră, 4 g orz, 10 g fasole bob, 10 g fasole verză (păstăi), 1 g mazăre, 40 g carne (din care 15 g carne de pasăre, 2 g de vacă, 15 g de porc, 3 g de oaie și 5 g de pește). 20 g lapte (o lingură pe zi), 5 g ouă (la zece zile un ou), 10 g brînză, 50 g varză, 10 g ceapă, 5 g ardei, 30 g ștevie, urzici și alte buruieni de cîmp. Lista cuprinde și următoarele cifre mari: 115 g moare de curechium (zeamă de varză), 800 g borș, 250 g vin (regiunea este de podgorie).

Din cantitatea totală de porumb, mai observă medicul, a aproape jumătate a fost cum-

sărit cîrva moldoveni, de pe lingă mine, desfăcînd la repezală carnelute. Erau oieri din Țara de Sus, cu turme strășnice de oi în proprietate obștească, interesați deci să afle și să învețe toate noutățile.

— Da, păstorul automat! — „ungureanul” a împărțășit pe larg celor prezenți, întorcînd pe dos toate înțelesurile „Mioritei”, experiența deci să afle și să învețe toate noutățile.

— Păstorul automat, spunea el, iar noi, toți moldovenii de pe Blîrșta, de pe Rîșca, de pe Somuz, de pe apa Siretului, îl ascultam cu încordare — acest păstor automat nu-i altceva decît o simplă și ieftină împrejurare cu sîrmă, un ocol, prin care trece, atît cît să urzească spina vitei, curentul electric furnizat de un acumulator portativ... Toată isprava costă nimic la toată. Cînd parcele de iarbă s'au terminat, muștii ocolului cu sîrmele lui, mai sus, la altă parcelă.

— Dar dacă se termină acumulatorul? — a întrebant un bacul de lingă mine.

— Acumulatorul nu se termină niciodată, a răspuns el, spre scandalizarea cîtorva.

— Cum adică?!

— Adică se termină, dar dacă n-ai unde să-l încarci, nu-i bai, că vita îi știe cum seama și nu s-ar atînge de sîrmă, măcar de-o împingi acolo cu tancul!”

Am ris toți, dar oierul de lingă mine, om deștept și hîtru foc, n-a ris cîteuși de puțin.

Înțeleg, ne-a lămurit el. Ne-a spus și nouă despre minunea asta zootehnicianul gospodăriei, se termină acumulatorul, e drept, dar între timp se formează reflexele condiționate. Vitele se păstoresc automat, învățînd singure să nu iasă din ocol și să asculte de sîrma cu bucluc.

— Se fac economii mari de zile-muncă, a conchis un președinte de lingă Răduțu! Poți spori turmele cît poțtești, niste ciobani de sîrmă fabrica la repezeală. Bună idee!

Fabrica de produse lactate „Răduț” — lumină, curățenie, utilaje moderne.

După drumul pe care l-am făcut în codri, la tăietorii de lemne, am pogorit deci pe apa Siretului, la țira unor ciobani colectivști, pe care-po cunoșteam.

Vremea aspră de iarnă își ținea treji, zi și noapte, cu ciomagul în mină, lingă saiele cu turme de oi.

— Lupul nu știe de păstorul automat, mi-a spus bacul, reținînd convorbirea despre noutățile tehnice ale breșiei, după ce a împlinit cu vîr și îndesat — moldovenește — o ficul de gazdă. Lupul știe numai de frica ciobanului și a dulăului cu rașila la git. A-ven ciobani buni, iar dulăii noștri pot ține harț cu toate hăitetele care-ar îndrăzni la oi.

— Îndrăzneș?

— Ba bine că nu!

— Mă istorisii apoi niște întimplări grozave cu lupi, petrecute chiar în iarna aceasta și am regretat, ascultîndu-le, că marele povestitor, căruia îi erau pe drept destinate, nu-l mai putea auzi. Nu le reproduse, lipsîndu-mi harul și îndrăzneala pentru o asemenea ispravă gîngășă. Reproduc numai tîlcuț pe care bacul mi-l a servit în încheiere:

— Mîncate de lap sau nu, oile dispăreau... Dacă era oia chibăburului, treacă meargă, de unde nu curge picură, sau cum se mai spune, oi să ai că lupi îi destul. Dar acum oile sînt ale noastre, sînt oile oamenilor, oile gospodăriei colective! Aperi avîntul tău, avîntul satului, aperi avîntul statului, fiindcă dacă-ți pieri numai o oale, în anul care vine nu mai poți tunde de pe ea 5 sau 7 kilograme de lînă; nu mai poți închea 30-40 kg de caș, ca să nu mai vorbească de miel.

Întîmnea, aici la ciobani, aceeași socoteală și chibzîntul că gospodărească, aceeași dragoste față de zestrea comună, ca și în industrie, la munci-

griculă. Pena nu s-a mirat. Aștepta pară de mult cîmp asta. La vîrta pămîntului cărunț, alchimist nu arată nici un milimetru sub plafonul necesar de zbor. Este extrem de greu să afli de la tovarășul Pena cum a contribuit la bunul mers al semetului. Își răspunde scurt, în cifre care oglîndesc creșterea producției

Flora Pena, om interesat de îndîmîrile cele mai pure ale demnității umane, și-a pus de la bun început la inimă producția tractoarelor romînești și atunci cînd a văzut primele I.A.R.-uri țesînd pe poarta uzinelor din Brașov, în uralele muncitorilor, a cunoscut clipe de intensă fericire. Nici prin gînd nu i-a trecut că, peste ani, oca să lucreze nemîșlocit la obținerea recoltelor bogate și, într-adevăr, după un timp, Flora Pena a primit sarcina să lase tractoarele pen-tilor zburătorilor. Din nou areportul, din nou mișcînd control al motoarelor, al sistemelor de comandă, din nou emoția decolării. Dar unde, în adîncul inimii, mesterul aeroplanelor rămăsese îndrăgostit de tractoare. Anii au trecut, partidul l-a trimis să lucreze ca activist, a trecut prin școli, și iată-l a re-

rector nu se prea omora cu munea, semetul era totuși fruntaș, trebuie să-și dai dreptate. „Avem o organizație de bază puternică, explică tovarășul Pena, mulți tractoriști sînt membri și candidați de partid. Pricepi? Simțului de răspundere cu care priveșc mecanizatorii noștri sarcinile de partid îi datorăm toate succesele noastre!”

Omul acesta cu părul aproape alb are ceva de vechi ostaș în finuț: la această impresie contribuie poate și faptul că la sediul organizației de bază i-am văzut, pus cu discreție într-un colț, patul simplu, cu pături îndoiăsever. Pe cele două mese de lucru — lucrări teoretice, volume de literatură, caietul de conspecte. Este încăperea unde lumina rămîne cel mai tirziu aprinsă în incinta stațiunii, lubește, ca orice îndrăgostit de îndîmîri, pămîntul, florile, copacii. S-a ocupat cu

entuziasm copilăresc de plantarea gazonilor și plopilor în curtea stațiunii. De aceea o porțiune a fost denumită în glumă de către mecanizatorii „aleea Pena”. „Familia” în București. De, mă duce din cînd în cînd pe-acolo. O fată lucrează, alta învață. Ori de cîte ori aude zbirăniul unui avion, îl ascultă ca pe o muzică. Fără melancolie însă. Comunistul Flora Pena continuă să le făurească oamenilor aripi. Omul vreo doi ani, un tînră mecanizator, Ungureanu Teodor, care suferise cîndva un accident și din această cauză părăsise vreme îndelungată tractorul, a venit la semete, spunînd că ar avea să lucreze din nou. Rămăsese serios în urmă cu meseria, și unii au fost de părere că nu va mai putea lucra. Flora Pena a simțit însă ce e în inimă băiatului. A insistat să fie angajat, i-a pus în mină cărți de specialitate, s-a jmur de capul lui să învețe metodic, să-și recapete îndemnarea, iar Nițu George, șeful brigăzii, a primit sarcina de partid să se ocupe îndelung de el. Ungureanu, în fața altor dovezi de înțelegere, a simțit că-și recîștigă încrederea în sine. Si-a recîștigat și priceperea. „Amenințăm pînă la un picior, spune plastic tovarășul Pena, dar dacă a vrut, iată că s-a descurcat de minune la pedală”. Așa a devenit Ungureanu tractorist fruntaș, figurînd printre cei mai buni mecanizatori din stațiune. Comunistii i-au apreciat dragostea de muncă și l-au primit în rîndurile lor.

Făuritorul de aripi. Flora Pena, nu-și dezminți pasiunea.

La S.M.T. Grădiștea, înainte de ieșirea la cîmp

DINTRE SUTE DE CATARGE

STEAUA
CÂNTEC
NUME

Anghel Gideu

Mustul brazdei

Vinul, vinul,
Licoare scursă din pământul meu
Strănută în paharul aburit;
Și tremurându-și pleoapa lui — mereu
Îmbie versul meu neobosit.

Se-ntoarce-n mine mustul brazdei, rece,
Invăluindu-mi trupul în tumult;
Și mă ridic cu trupul meu înalt,
Și freacă cîmpiei îl ascult.

Trenul aleargă peste zăpezi

Trenul alergînd peste zăpezi,
Ca un cerb cu copite de fier,
Îmi desface cîmpia

în pinze
nesfîrșite și albe.

Drumurile țării parcă se adună
Și, în viteză amețitoare,
Parcă le simt trecînd prin mine
Ca niște șuvoale uriașe de lumină...

Stilpi de înaltă tensiune

Unul după altul, ca niște cocori
În cîmpia noastră poposiră-n zori.

Grîul i-a primit cu bucurie.
Fluturîndu-și coama aurie.

Ultimul lor țipăt stăruie-n lumină,
Luncînd departe, pe sub zarea plină...

„Scînteia”

DIN COPILĂRIE

Cînd tata o scoate de sub cămașă,
Îi auzeam sunetul foilor
Înundînd casa toată,
Ca un cîntec.
Cuvintele ei,
Scrise cu litere mici,
Îmi păreau puzderie de stele.
...Tata citea cu glas întretăiat
Și în casa noastră săracă
Pătrundea parcă
Miros de piine caldă și dulce.

Cîntec despre plecarea iubitei

În noaptea asta salcîmii-au cîntat
Bătîndu-și crengile în toarta lunii,
Și cîntecul lor ușor, legănat
L-am ascultat numai eu.
Numai pentru mine salcîmii-au cîntat,
Numai eu le-am înțeles gîndul:
Singer — în lumea mea curată
Am rămas s-auscult pașii nopții.
...N-am mai chemat pe nimeni,
N-am mai mîngîiat pe nimeni,
Iubita mea a rămas acolo, departe.
Vîntul i-a răvășit poate părul,
Poate a înălțat-o de brațe, spre stele
Adîncînd distanța dintre mine și ea.
Zborul ei prevestitor de furtuni
N-o să-mi mai întunece zarea,
Că brațele i se întind
Albe ca razele lunii,
Departe de amintirile frumoase,
Voj rămîne să cînt
Părul ei șușurat de vînt.
Amestecată în colbul lunii,
Ca o amintire albă,
Poate nu va mai auzi
Cîntecul celui care privește pe urma-i.
Și cîntecul salcîmilor care bat

în toarta lunii

N-o să mai ajungă pînă la ea
Cu foșnetul ultimului sărut.

Nelu Chivic

Portretul unui comunist

Cunosc un om ca o strună de veche vioară:
nu e cîntec, durere sau zîmbet
ca să nu fi trecut prin el,
înainte să zboare.

Un om ce se-apleacă spre tine,
ca soarele peste o apă
și, cu căldura sufletului său,
te-nconjură și îți destinde
fașa posacă.

Un om ce ziua întreagă
se îngrijește de-o mie de oameni,
iar în nopțile reci,
în ale somnului ore,
printră cărți și ecouri sonore,
aude mereu înspire soare.

Cunosc un om ca o mîngiere de blînd,
aspru ca stîncile sure,
dar primăvara freacă-n el,
ca seva într-o pădure.

Examen

Plutește în aer un miros de zăpadă:
poate la noaptea sau poate
la o răscruce de timp
fulgii or să cadă.

Copaci goi, surprinși ca niște oameni
pe plajele mării de vînt,
vor încerca o durere
cum numai un suflet cunoaște.

Dar în urma valului ce se retrage
rămîne val de scoici și resturi putrezite:
sub cuțitele încrușate ale gerului
se vor trîda
crengile frunzelor ciudat închircite.

Marin Negoită

Luminile orașului meu

Cînd noaptea coboară
Cu coștele negre, despletite
Ca o fecioară,
Din împărăția luminilor eterne, —
Înima orașului meu arde.
Străzile se aprind,
Ca niște artere ce străbat
Un trup înfierbîntat.
Și pare că din spațiu
S-au strecurat pe străzile orașului
Constelații.

Acolo,
Peste inima orașului,
Caldă,
Mi-alunecă în fiecare noapte gîndurile
Ca o stupină la cules:
Și-s fericiți că planează
Între două bolți înstelate.

Scrisoare către mama

Îți scriu acum, mamă, o scrisoare
De pe șantierul meu,
Unde visele mele — îți minte —
Zburau întotdeauna...
Aici, orice mă înconjoară
Poartă ceva din sufletul tău — uriașă comoară...
...Valurile Dunării,
Cînd leagănă vasul abia lansat
Din brațele noastre —
Ca pe un copil răsfățat
Purtat din brațe în brațe,
Îmi aduc aminte, mamă,
De leagănul meu — o copaie-nvechită,
Pe care stătea nopți întregi cu mine,
Să-l legem margînile
Și să-mi alungi vedeniile foamei;
Îmi aduc, mamă, aminte —
De nopțile acelea negre, nedormite —
De cîntecul de leagăn, înginat de tine,
Pentru visurile mele, clare...

Acum, totul îmi pare nou și multiplu:
Aud cum țipă sirena, ca o pasăre
Chemîndu-și puil, în liniștea zorilor
Aud cum țîșnește-o rachetă spre stele
Din palma lui Lenin,
Aud chiar glasul omului sovietic
Multiplicîndu-se prin constelații;
Și-mi amintesc,
Cînd mi-ai arătat pe cer Carul Mare
Și mi-ai spus să-mi aleg cea mai frumoasă stea,
Că vom zbura cîndva, să locuim acolo...

Știu, mamă,
Amintirile dor uneori
Ca un vis frumos neîmplinit...
Dar toate acestea-au fost
Și nu s-or mai întoarce.
Iar eu —
Eu am certitudinea
Că șantierul și steaua cea mare, îți minte,
Cea mai frumoasă stea —
Și simt tic-tacul timpului acesta
Pulsînd, ca inima mea i...

POȘTA REDACȚIEI

N. COCHINESCU: Sint mai mult decît simple încercări. Se simte și lectura și exercitiul. S-ar simți, totuși, nevoia unei reliefări mai categorice a idealilor. Un exemplu: „Dar peste secoli / și peste moarte, / mai tare ca lutul, / ca ani, ca moartea, / din mină în mină, străbate și arde / încinsă, eternă, pe turnuri / făclia vieții...” Și din restul poeziei, și din acest fragment, viața apare ca o forță oarbă și, în afară de titlu („Omul învinge”) nu se întrezărește niciărei idee realizabile umane, învingătoare. (Ca detaliu: „turnurile” sînt plătate cu totul arbitrar în peisajul general). Mai realizată ni s-a părut „Lupta cu întineritul”, cu o idee clară, transcrisă în versuri expresive și convinătoare.

ANGHEL M. ROMAN: „Strofele grupate în poezii diferite, pe care ni le-ai trimis sint, din păcate, în mare parte ilizibile. Din ceea ce am putut descifra înțelegem că ești abea la începutul drumului. Va trebui să citești mult și să scrii numai cînd nu se mai poate altfel.

DUMITRU TITUS POPA: Scrisoarea d-tale nu poate rămîne, desigur, fără răspuns. În general, căutăm mesajul autorului în lucrările literare, nu în scrisorile începătorilor. Dar tonul scrisorii d-tale este sincer și grav, și rezumă o stare de spirit destul de răspîndită. D-ta ne spui că „oricum vom considera lucrarea trimisă”, „de ea depinde totul unui om simplu, de această lucrare simplă”. Înțelegem foarte bine și speranțele pe care le-ai închis în versuri, și nerăbdarea cu care aștepti un răspuns. A răspundea pripit, într-o asemenea situație, ar fi un act cu totul condamnabil. Dar oare d-ta aștepti orice răspuns, sau numai unul afirmativ? Versurile nu ne îndreptățesc, însă, la un „da” categoric, după cum nici un „nu” tot atât de categoric n-ar fi justificat. Ca și alți începători, d-ta ai și unele versuri oarecum promițătoare, și multe neajude, și locuri comune, și improvizări. Îmaginea vin din viața de azi, tendința lor este contemporană, dar versul este încă nedepins de proză: „Eu sint rosul incandescent, / Eu sint o scînteie din făclia vie / Ce arde o-împic, cu flacăra nestînsă / În unghiul rațional al Universului”. Sau: „Îți strig „noroc și spor la muncă” / în care să pătrundă ecoul glasului meu tînr / Pînă-n înaltul nemărginit, / De unde ochii tăi sfredelesc zărilor, / Ghicînd destînul clipeilor ce vin și se trec / Ca șuvoiul nestăvilît al apelor, / Ce cad în imense cascade, / Împinzînd întineritul cu lumină, în numele vieții”. Poate că sub valurile acestor „întrebări” se ascunde un patos încă nerelevat, dar, deocamdată nu o putem afirma cu toată convingerea. Dacă într-adevăr telul d-tale este poezia, nu poți zvrili în cîntar totul o dată cu primele versuri. Cine îndrăgește versul se preagătește pentru drumuri lungi, și am dori să fii și d-ta dintre aceștia.

VIORILE IONESCU: Creдем că ar trebui să vă adresați unei reviste pentru cei mici.

CONSTANTIN VENETE: Este mult prea simplistă arta poetică manifestată în versurile ca: „Vără scumpă și bogată / Ce frumoasă ești / Cîntă cu culul sub coastă / Și ce dragă-mi ești!” În modul acesta, a rima nu mai înseamnă nimic.

CORNEL EBETIUC: Ne declarăm: „Intenția mea e să scriu ceva de ordinul așezatului banal, dar în formă originală”, ceea ce înțelegem pe deplin. În împrejurări aparent banale așteptăm filozofia curate de poezie. Dar, dacă este vorba despre banalul propriu-zis, datele problemei se schimbă bineînțeles. Iubirea este mereu nouă, dar unele scheme rămîn banale. „N-avem păreri de rău că / din prima seară / am uitat să ne jurăm / pe vece / iubire, / Îți cuprinsesem milocul iar tu / ti-ai lăsat moale capul / pe spate / cerînd cu ochii închiși / un sărut / dragăstos” etc. Ce este „original” în aceste versuri? Faptul că se frîng la întîmplare, sau după o mișcare pe care n-o sesizăm? Lipsind imaginea poetică, desătînarea nu se transmite cititorului decît ca o relatare oarecare.

VASILE POP: Începutul este promițător. Am reținut „Ajun de sărbătoare”.

MARIUS DRENEA: În ceea ce privește învățămîntul, nu trebuie să insiști pe lingă organele de resort și sîntem convinși că vei reuși. Versurile vădesc lectură și dragoste pentru poezie. Mai trimite-ne.

STELIAN ARBORE: Ai o bogată paletă imagistică și dacă ai utiliza-o pentru a face cit mai pregnantă ideea poetică, ai realiza, credem, versuri remarcabile. Versurile d-tale nu sînt ceea ce s-ar numi gratuite, dar plutesc totuși într-un vaq nedorit. Așteptăm cu interes noi lucrări.

FLORIN MUSCALU: „Seara la Cămin” e mult prea confectionată: „Prin focu-aprîns de joc / Și susur de cîntări / Parcă vedem din zare / Venind haiduci călări, / Le-am ascultat tumultul, / Și mi-a venit să cînt / Precum cîntau volnicii / Prin codrii deși vibrînd...” Asemenea asociații nu pot avea nimic nou. Celelalte poezii au multe neajude.

STEFANIA PLOPEANU: De primele d-tale versuri merită atenție! Se pare că ești, de

la început, pe drumul cel bun. Transcriem cu bucurie aceste promisiuni: „Cînd rămîn în pervaz / Doar cu ramul lactee la stat / Doar cu susurul străzii salcîmii ușori, / Sîtoasele liniști abea-ntr-un țirziu mă ating — / Se răzvrătesc în mine chipuri cerîndu-și contur / Clocoteste-n adîncuri poezia pe care / Mi-e teamă încă s-o isc”. Și totuși, în ciuda imaginii, nu trebuie să-ți fie teamă. Așteptăm.

MIRCEA OPRITĂ: Printre versuri plutește un zîmbet, dar prea firav. Dacă e vorba de ironie, să fie! „Îmn studentesc” e mult prea încărcat pentru a fi un îmn. Dar nu numai titlul este de vină...

VASILE VLAD: O altăurare cam nefirească de observații plate și imagini subtile. Din prima categorie: „Să fie primăvară și să nu iubești! / Îmi pare lucrul cel mai trist din toate... / Cînd becurile strălucesc în noaptea / Să nu mai stai și tu pe sub ferestri?” Din a doua categorie: „Viselor, viselor, voi / Tare mă credeți copil / Stelele toate în roși / N-am să le-ating pe tipii, / Cîtu-i seninul de mare / N-am să-i cuprînd pe-o forestă... / Viselor, viselor, oare / Lumea oriunde-i albastră?” Hotărît, optăm pentru cea de a doua categorie și am fi bucuroși dacă ai proceda și d-ta la fel.

MARIN NEGOITĂ: Există anume sisteme de imagini care nu mai sînt productive, cel puțin în forma cunoscută. De exemplu: „Cîntarea mea să vă fie / Ca apa de cleștar pentru însetați, / Ca umbra de pom prin apriga arșiță, / Să fie stup măiestrit / În care să alegez gândurile voastre / În roiri”. O astfel de însușire se poate face la infinit, viciu care se face simțit chiar dacă versul s-a oprit undeva. Adunarea nu dă întotdeauna senzația de creștere, poate da și o senzație de monotonie, ceea ce este primejdios pentru versuri. Apoi, „ca apa pentru însetați” etc., nu mai este decît un loc comun, altă primădie mortală pentru poezie. În schimb, „Scrisoare către mama” are autenticitate, deoarece nu e „gîndită” ci reprezintă o imagine esențială a experienței d-tale de viață.

GH. UNGUREANU: Corecte, animate de bune intenții, încercările nu au deocamdată viață, deși vorbesc despre ea: „La strung în uzină, / Din propria-tă viață / Viață să dai / Uneltelor nou născute chestiului de detaliu, cuvintele sumă alt de pretenții, încît devin neconvingătoare, deși d-ta ai urmărit contrariul.

A. ZAMFIR: Sint multe grandilocvențe în versurile d-tale: „Am să scriu pe bolta lumii, în zenit și pe nadir / Noaptea cînd lumina-i neagră, c-un creion de tîbișir, / Am să scriu pe geana zării, în apus și-n răsărit / Ziua cînd lumina-i albă, c-un creion de antracit” etc. Lăsdînd deoparte chestiunile de detaliu, cuvintele sumă alt de pretenții, încît devin neconvingătoare, deși d-ta ai urmărit contrariul.

Romeo Scînteie, Medias; I. Chiculiță, Brăila; Nicu Gaby, Brașov; Radu Zaharescu, Iași; Pădure Dan, Galați; Ganci Afiliță, Bădăeni; Eduard Sîncu, Făstă Neamț; B. Ion, Ploiești; I. Ciuchii, Constanța; Ghinescu Pompiliu, Mangalia; Dumitru Anghel, Mozaeni; Mihai Munteanu, Cordăreni; George David, Craiova; Popescu Viorica, București; Dana Dunăreanu, Giurgiu; Horia Lupu, Medias; Costică Venete, Bucșani; Ionel Beldeanu, Suceava; Ingnar Erantsch; Lelia Moroiaru, București; Ion Negescu, București; Gh. Oltis; Moga Gelu, Brașov; Constantin Călin, Iași; Corneliu Ionescu, București; Aurel Timpa, Căllărași; Al. Anghel, București. T. Ene, Liviu Racoțea, P. Popescu.

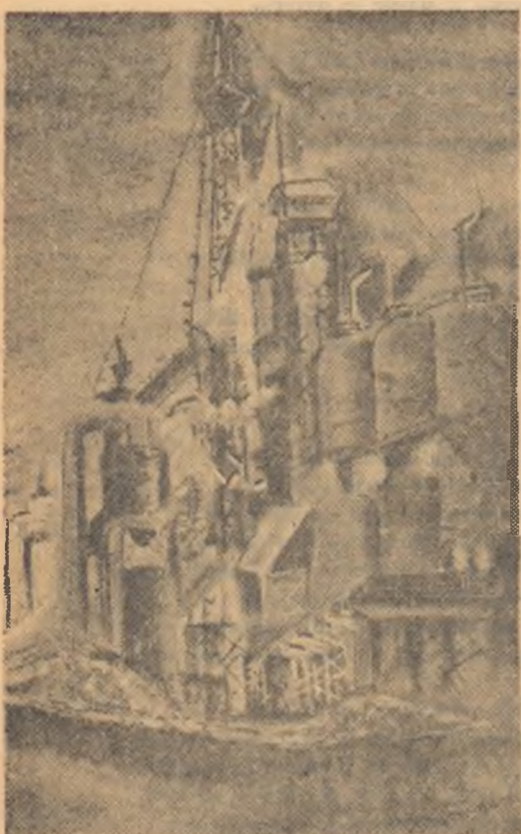
Mai trimiteți.

V. Doinescu, Coriolan Păunescu, Bujor; Sava Rosu, V. Fintînă, Birlad; Claudiu I. Chelesanu, București; Băra Ion, Galați; Paul Dumbravă, București; Florentin Popescu, Buzău; Ferdinand Kotzbacher; Radu Teofil, Cocarșeni; Ștefan Văcăreanu, Avrig; D. Prut, Aldești; Titu Zamfirescu, Ploiești; Ion Giurgă; Gadja Adalbert; Porumb, Mogoșani; Gh. N. Bălănescu, Teucl; L. Hristu; Valdem Reneg; Pricop Neculai, Albești; Bălănică Mihai, Doftana; Dumitru Eugenia, Constanța; Boran Vichente, București; Alecu Narcisa, București; Hănetu Adrian, Buhuși; Doru Tomarovic, București; Elena Rusanda, București; Hobeau Constantin, Stoia; Romulus Ștefănescu, București; Ion Ștefan, Cluj; Rodica Moldoveanu; Brad Petrică, Craiova; Mioara Băietu, București; A. Macavei, Borsă; Tiberiu Desan, București; Mihail Vatan, București; Barna Alexandru, București; Antonie D. Ioan; Aurel Turcuș; Uamenn Toni; George Nițu, București; Ștefan Ionescu; Puiu Șirbu; Radu Neves; Emil Părga; Turda; Rac Viorol, Vișoara; Jerebean Ion, Lugoj; Constantinescu Constantin, Simăred; Spătărel Alexandru, București.

Deocamdată nu!

Mihu Dragomir

ARTIȘTI PLASTICI AMATORI

DIMITRIEVICI ADA

FURNALE POPOVICI AUREL-Oțelara

CUPTORARI

(Din expoziția organizată la Casa de cultură a C.M.-Reșița).

TINERI POETI DIN R. S. CEHOSLOVACA

Ideea de a reuni într-un mănunchi versuri ale poezilor cehi și slovaci, s-a născut „în mers”. În umbra secolilor trecute, în lumina celor pitorești, în preajma lăcășurilor cu turnuri gotice repetate spre cer sau a clădirilor cu rotunjimi baroce, stăluindu-și majestatea ostentativă la poalele cetăților cu glorioasă tradiție, ca Hradcany, sau de tristă memorie, ca „temnița popoarelor” de pe Spielberg; pe podul brodat de sculpturi, de pe Vitava; între casele ca de turtă dulce, de pe malul Svatkai îndrăgite la Brno; în plimbările de-a lungul Dunării — „mama Bratislavei” — nu am adunat numai imagini pe rețină ori pe placa fotografică, nu am reținut numai impresii de căldorie. La întinirile cu scriitorii, în redacțiile unde își duc munca ori numai colaborează, la cluburile unde se intrase, la Uniunea Scriitorilor sau la Edituri, am întâlnit, alături de poezii căruntași și încercări, foarte mulți tineri care mi-au dăruit cărți ale lor, reviste unde au apărut, și pe care le-am putut „răsfoi” — necunosând nici ceha, nici slovacă — datorită răbdătoare bunăvoințe a Janei Pleterova, îndrăgostită de poezie și bună cunoaștoare a acestor graiuri, ca și a limbii române. Dacă în poezia generațiilor vîrstnice m-a cucerit acuitatea peisajului citadin (de astă dată cuvîntul e derivat etimologic, de la „cetate”), în versurile poezilor mai tineri, ce le-am alăturat în acest grupaj, m-a izbit un fapt: abia tești din adolescență — dacă nu chiar copii, în timpul războaielor — ei își gîndesc așteia matur sensul ferm al vieții lui. Milan Kundera evocase acum efîva anii eroismului lui Lucik, în poemul epic „Cel din urmă Mai”, încheiat cu viziunea unor porumbei înălțîndu-se din singe și făcîndu-și în viitor cub în gurile de tun; slovacul Vojtech Michalik a scris un amplu poem despre insurgenții Bratislavei („Iov răscolit”). Ceea ce caracterizează, în momentul de față, poezia tînă, e reflexia asupra istoriei omului și a rostului său.

Milan Kundera

Letopisețul omului

Mai întii, bipedul căzu în robia naturii; apoi o-nfruntă. Așa s-a născut omul. Apoi căzu robul istoriei. Într-o bună zi o-nfruntă, ridicînd-o cu sine spre culme.

Tăji au avut de ales: să cadă sub aspra povară, ca o grindă din mină, sau, pătimași, conștienți, s-o poarte pe umeri.

Așa s-au născut comunistii, robi nimănui, supuși doar nemărginirii în care plutește planeta.

Și s-a mai scris o dată-n letopisite: de pe pămînt zbură un diamant, lăind cupola eternă ca-nchidea universul.

Și omul înfruntă infinitul. Cerul crăpă. Pe grumazul lui căzu universul. Sărman și slab Atlas, ce scurtă-i viața!..

Dar omul suride — parc-ar purta pe umeri un copil de trei ani!

Ctibor Stitnický

Cîntec soarelui roșu

Din șesul meu natal simt azi suflînd pe străzile de primăvară ninsă, al revoluției puternic vînt în gîndul meu cu pinzele întinse.

Miroslav Florian, poetul care înălța „oda cotidiană” lucrurilor celor mai obișnuite, treptelor politice de cartier, conauctelor de apă, — nu se considera mai puțin oiaș în simplitatea civică, în mormurul cîntecului său, dimpotrivă, el are sentimentul eternului „recrut” al poeziei. Milan Kundera concentrează azi „Letopisețul omului” învingător al naturii și al forțelor strămoș ale istoriei, într-o pagină sugestivă, iar Milan Ferko dezvoltă sensul nou și bogat al condiției umane: partinitatea înaltă, conștientă de eforturi și sacrificii, dar și de țărîa ei de neclintit. Și dacă Miroslav Holub satirizează în „Caporalul ce l-a ucis pe Arhimede” mîntea obtuză a militaristilor care — lichidînd savanții — nu sînt în stare să ducă mai departe știința, (e semnificativ că un alt volum, al lui Vojtech Michalik, poartă și el titlul „Cercul lui Arhimede”), — în schimb Vlastimil Skolaudy semnatează o înfrîntură înfrîntă a constructorilor socializmului: deosebiți în temperament și manifestări, ei se asemănă prin lupta comună pentru viață, pentru frumos. Varietatea în aspirații, unitatea țelului nobil în diversitatea preocupărilor, iată ideea politică a versurilor lui Skolaudy.

Modalitățile de expresie sînt și ele ciș se poate de variate. Autor al poemului amplu „Iov răscolit”, Michalik scrie în același timp delicata idilă „Trezirea” („Miștea zorilor”). Milan Kundera, după balada cu rezonanțe populare de acum cîțiva ani, după un volum de „monologuri” de dragoste, vine cu meditația sacadată din „Letopisețul omului”. Autorii de versuri cantabile, ca Stibor Stitnický, stîncopate ca Miroslav Holub, concentrate chiar în cîntec, ca Jan Skacel, profund contemporane în prozodia lor clasică, așa cum sînt versurile lui Milan Ferko sau Rufus, poezii tineri cehi și slovaci sînt uniți prin țelul lor nobil, de a fi, în poezie, ostași fără preget al socializmului.

Ca roșii-filifirile de steag! Născut-n singe, o pasăre măiastră ne cîntă visul, dorul cel mai drag, și ca un far pe pod e-n fața noastră.

O zi cu bucurie am privit la proletarul, roșu nostru soare, ce îndrăznește pe cer a răsări, deasupra lunturilor legănate pe ape plutitoare.

Noi îl zăream și-n noaptea fără fund, noi, purtătorii țarței, noi, poezii istoriei în marșul ei fecund: știim că sparge-n lume zidul cetii.

Din șesul meu natal simt azi suflînd — cu noi o dată la manifestații al revoluției puternic vînt, inaripatul mesager în spații.

Și cîntă cîmpul, vechiul stăvilor, cu primăvara, umăr lingă umăr, și cîntă roșul soare proletar, eroicele fapte, gîndul tînăr.

Răsună cîntul nostru pur, viteaz, îmbogățind cu zvonul lui pămîntul, spre slova unei vremi zărite azi, cînd proletarii lumii-și iau avîntul.

Miroslav Florian

Recrut

Atitea poezii din viața noastră n-am izbutit în vers să le încarc. O clipă-au ars, cu flacăra albastră, cum iarna, peste noapte, frunza-n parc.

N-am versuri într-o oaste-aliniată, dar de-au mușcat pămîntul, și-au căsăt, respins eu însumi n-am fost niciodată, ci-nțiiul, la chemare, ca recrut.

Da, sînt mereu recrut, și port o armă ce n-o predau nicînd în versul meu; și dacă murmur cîntul fără larmă, același steag în singe-l port mereu!

Milan Ferko

Compasul din noi

Ne salutăm cu „Cinste muncii!” — bine! Schițăm un plan sub steagul leninist. Dar preluăm așa cum ne cuvîne ce-nseamnă azi Partidul Comunist?

Da: avangarda clasei muncitoare s-a întărit cu fiecare ceas. Dar împăcat să fii, cînd și-n visare și dragoste, tot ea îți e compas.

De cînd e lumea, perle naște marea, sărată — prin hazarduri, nu știi cînd. Partidul trebuie să-l nască sarea pămîntului — papoara luminînd.

În domni și-n zei lavi cu ne-ndurare. De-i atacat, mai dur răspunde-ocum. Partidul e oasă, reaos n-are; și mistuiri, ar învia din scrum!

Cu aștri noi împodobi înaltul. Și ferm a fost, arbuștii apărînd. Mai poți înlocui un om cu altul, — Partidu-i neclintit și neînrînt!

Miroslav Holub

Caporalul care l-a ucis pe Arhimede

Cu o lovitură îndrăzneală, ucise cercul, tangente și punctul de intersecție la infinit.

Sub amenințarea pedepsei cu tăierea în patru, ucigașul interzise cifrele mai mari decît trei.

Și azi, în Syracuse, conduce-o școală de filozofie, bătrîna de două milenii. Propriet în lance, nu scrie decît:

unu-doi, unu-doi, unu-doi, unu-doi, unu-doi.

Milan Rufus

Crizanteme

Vai crizanteme, crizanteme pale, mă scuipe toamna vîntul, grosolan, plînsuindu-mă-ntra ochi cu stropi de ploaie.

Și coastele de arbori, — ramuri goale — le linge ziua care își despoaie în terbi uscate trupul roșovan. Vai crizanteme, albă canova pe drumul răspitelor petale, scaldăte seara în suspin amar.

În neagra noapte, moartea însăși vrea să-și dezvelască palelor fanale ai monumentelor dinți lungi și rari.

Vai crizanteme, o, voi, crizanteme, pămînt rînit, tresori a cîntă oră, cu tandafirii la căpătii arzînd!

Cîți tandafirii se ofilesc în vreme de iarnă — agățați în ger, atară, precum o cască roșie pe mormînt!

Și — pieptene prin iarbă — trece vîntul. Frağıul porumbel cu albe-cripe, de baionete vai să-î aprăți!

După ce focul pirjii pămîntul, n-astețetei doar tristetea albă-a clipei pe oesele căzuților soldați!

Vlastimil Skolaudy

Tovarășii

Chiar dacă pasul ne poartă pe-aceiași cărare, pe aceiași poduri și maluri, — sîntem osebii în tristețe, în dragoste și în suris.

Dar chiar dacă pasul ne poartă pe altă cărare în zor, chiar dacă nu ne întîlnim pe-aceiași pod deseori, sîntem alături — cu datoria-mpîntă — în lupta ce-o dăm pentru flori!

Jan Skacel

Cîntec

Pe podul de cale ferată ciocănesc muncitorii, levesc în rugină, și cîntecul cade în vale. Așa cîntec! Te doare ceafa cîntînd, și flăcăul care-l îngîna și-a propit un picior pe traverse, pe celălalt îl legănea peste prăpăstie.

Lucii-mă, băieți, cu voi în brigadă, e strînsă mîna pentru poet. Și noi, ciocănînd, dăm rugina de o parte, cum știm să suflăm și spuma de bere amară. Și cu noi, vijelia zgîlții frînghia subire, — și, în loc de arhidee, am adus iubirilor noastre lilac din grădina.

Prezentare și traducere de Veronica Porumbacu

Invățăminte deosebite pentru tinerii scriitori

(Urmare din pag. 1-a)

miei și culturii socialiste, schimbările în modul de viață al poporului, de a zugrăvi chipul luminos al muncitorului, al țărânului colectivizat, al intelectualului, de a cultiva în inimile oamenilor mîndria patriotică, îndemîndu-l la noi fapte eroice pentru triumful celor mai înalte ideile ale timpului nostru, ideile comunizmului!”

Cunoașterea aprofundată a vieții

Din lucrările Conferinței s-a desprins cu limpezime ideea că aprofundarea cunoașterii vieții de către scriitorii constituie cheia dezvoltării cu succes a literaturii, baza de pe care se pot crea acele opere literare care sînt răspund înaltelor exigențe ale epocii. Scriitorii noștri cei mai buni, printre care mulți tineri, formați în anii orindirii populare, își datorează succesele lor în primul rînd strădănilor neîntrerupte de a cunoaște cît mai de aproape și mai amănunțit viața, studiului îndelungat asupra realităților, efortului neînclentat de a pătrunde cît mai profund în noua structură morală a oamenilor muncii, eroii construcției socialiste.

Acest efort de cunoaștere, de investigare pasionată și nerăcătă la realități, este caracteristic scriitorului realist-socialist și conduce cu certitudine spre noi succese în arta sa. Astăzi, cînd țara se află în plină revoluție socialistă, cînd țara ei se schimbă an de an, cînd societatea se așează pe noi temelii, cînd mentalitatea oamenilor suferă transformări radicale, orice întrerupere a legăturii cu viața nu poate decît să dăuneze dezvoltării literaturii artistice. Pe de altă parte, documentarea scriitorului nu trebuie să fie doar neîntreruptă, ea are nevoie și de o interpretare superioară a datelor realității, interpretare a cărei siguranță în a descoperi noul și esențialul n-o poate da decît însușirea temeinică a învățăturii marxist-leniniste, cunoașterea teoretică și practică a legilor obiective de dezvoltare a societății. Altfel, așa cum s-a întîmplat cu unii adepți ai

Marile transformări revoluționare prin care trece țara noastră în etapa de dezvoltare a construirii socialismului cer din partea scriitorilor ridicarea la un nivel nou, superior, a întregii munci literare, așa fel ca literatura să găsească drumul spre inimile oamenilor muncii, să-i însușească în eforturile lor eroice, să fie iubită și apreciată de ei.

Pentru o critică literară combativă

Ca armă de luptă pentru asigurarea unei mari literaturi, bogate în idei și de înaltă măiestrie artistică, critica literară a fost obiectul unei atenții speciale a participanților la Conferință. Inregistrînd succesele din activitatea criticilor literari, progresul în nivelul teoretic al unor lucrări, adîncirea interpretării marxiste a fenomenului literar contemporan sau de istorie literară din alte lucrări, Conferința s-a oprit mai cu seamă asupra unei serii de aspecte negative, înapoiate, care au frînat dezvoltarea criticii. S-a constatat astfel, devingîndu-se cu exemple și argumente, că nu rareori criticii au ocotit problemele arzătoare ale dezvoltării literaturii, complăcîndu-se într-un evazionism sterili, evitînd să scrie despre opere care prezentau aspecte discutabile sau dimpotrivă, scriînd despre ele, dar într-un stil pretențios, care ascundea fondul fenomenului respectiv, preocupîndu-se doar de aspecte minore sau neinteresante. S-au combătut, de la tribuna Conferinței, recidive ale tonului apologetic, ale subiectivismului critic, ale atitudinilor neconstructive, negativiste, precum și manifestări ale spiritului de grup. Aceste practici neprincipiale sau în cel mai bun caz, insuficiente, au contaminat și activitatea unora dintre criticii mai tineri.

Identificarea talentelor și de a stabili o ierarhie estetică a operelor, ci de a contribui activ la formarea artistică și ideologică a scriitorilor, la dezvoltarea unei literaturi bogate în idei și de înaltă măiestrie, capabile să însușească masele în lupta lor pentru adevăr și frumos. Critica trebuie să aprobe literatura de popor și poporul de literatura bună. Critica a-și îndeplinească menirea. Critica trebuie să lămurească problemele creației în spiritul esteticii marxiste, să adîncească și să dezvolte lezele generale ale metodei realismului socialist, să lupte împotriva dogmatismului, împotriva caracterului tehnocist, îngust, împotriva limbajului pretențios și gol de conținut. Munca de elaborare a Tratatului de Istorie a Literaturii Române constituie încă o sarcină de onoare pentru criticii și istoriografil noștri literari.

Ucenicie neîntreruptă

Problemele măiestriei artistice au format obiectul unor serioase preocupări în toate documentele Conferinței, precum și în numeroase luări de cuvînt. Literatura epocii noastre are datoria să însemne, și ca măiestrie, un mare pas înainte în dezvoltarea și îmbogățirea literaturii române. Continînd tradițiile marilor clasici și ale unor iluștri înaintași, valorii-cînd critic moștenirea literară, scriitorii au menirea să creeze opere care să dea o nouă strălucire lezaurului limbii și literaturii noastre.

Atît în Darea de seamă cît și în discuțiile care au urmat, au fost criticate acele tendințe, manifestate uneori chiar la scriitorii și critici de prestigiu, de a se minimaliza legile compoziției și unității de viziune, de a se face concesii platitudinii, manierismului, clișeeilor, de a se înlocui generalizarea artistică profundă, printr-o acumulare dezordonată de situații și personaje lipsite de semnificație. Unele romane, care trau teme importante, au fost date în grabă la tipar, fără o suficientă înmăsurare artistică, reducîndu-se astfel în mod considerabil eficiența lor educativă. Altfel, mai ales în genul scurt, unii prozatori tineri întinucă mesajul ideologic al operelor prin folosirea abuzivă a simbolului, prin încrederea exagerată a autorului în posibilitățile „sugestive” sau în virtuțile „prozei aza-zis „obiective”. În poezie, lipsa unei meditații adînci asupra sensurilor fundamentale ale realităților contemporane a dus pe alocuri la o simbolescitate vagă, la versificații facile, scolarăști, sau, dimpotrivă, la alambicarea expresiei, în căutarea „originalității” cu orice preț. Un nivel scăzut al măiestriei artistice caracterizează o bună parte din lucrările scrise pentru copii și tineret. Este necesar ca în acest domeniu să se depună eforturi speciale, luîndu-se ca modele acele opere ale

măiestrii sînt obligații de onoare ale tuturor scriitorilor și cu altul mai mult ale celor tineri. Revenind importanța pentru mersul înainte al literaturii, a noii generații de scriitori, tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej li s-a adresat în mod special, spunînd, în cuvîntarea sa: „Tinerii scriitori, urmînd îndemnul fruntașilor scrișului nostru, să se deprîndă în munca grea asupra paginii, să facă „ucenicie neîntreruptă pe toată viața” pentru a-și perfecționa măiestria. Criticului de apreciere al operelor de artă nu este numărul de pagini, ci mesajul și fondul ei de idei, strălucirea ei artistică”.

Pe fundalul marelui al necontenitei realizări ale poporului muncitor, care desăvîrșește prin trudă fierbîntă și necumăla, construcția socialismului, succesele literaturii nu se pot ivi și nu pot corespunde acestui fundal, decît dacă munca scriitorului, lînar sau vîrstnic, se va desăvîrși pe baza acestui principiu de modestie și de supremă autoexigență al „uceniciei neîntrerupte pe toată viața”.

Conferința, analizînd activitatea din trecut a Uniunii Scriitorilor, a indicat sarcinile ce-i stau în față pentru perioada ce urmează. Astfel, Uniunea Scriitorilor va urmări îndeplinirea obiectivelor sale de bază: în sprijinirea creației și activității scriitorilor, prin dezbaterile principalelor probleme ale dezvoltării literaturii, întărirea permanentă a unității frontului scriitoricesc pe temele ideologice marxist-leniniste, preocuparea plină de grijă și dragoste pentru dezvoltarea tinerilor scriitori, promovarea noilor talente, ivite din sinul poporului, urmărirea activității și susținerea cercurilor literare din întreaga țară. Se vor întări legăturile cu scriitorii din țările socialiste, cu scriitorii progresiști din toate țările. Secțiile și filialele Uniunii vor activa în sensul ajutorării efective a scriitorilor în dorința lor de a avea o cît mai strînsă legătură cu viața, vor stimula dezbaterile principale asupra creației literare, vor rezolva diferite probleme ale activității literare, cum ar fi contactul cu editurile, teatrele etc.

Urmînd tradițiile glorioase ale înalțășilor, scriitorii noștri au datoria să scrie opere care să dea limbii literare o strălucire nouă, superioară. Exigența față de manuscris, perfecționarea continuă a mesleșugului, dobîndirea unei înalte

Rămăsei singur în fața planșei mele, lucrând, deși credeam că trecuse mai bine de un ceas de la terminarea lucrului. Privii pentru prima dată ceasul: mă înșelaseam, era cinci și douăzeci și cinci, deci două ceasuri și jumătate. Mi-am scos ochelarii și mi-am frecat ochii până la amănire. În felul acesta simțeam, în mod curios, că-mi odihnesc vederea. Adevărată vedeam în oglindă: orbitele mi se roșeau, pielea mi se irita, dar o ciudată răceală interioară mă cuprinsese, un fel de liniște fiziologică. În spatele meu, în fundul sălii mățura cineva; nu zăream însă pe nimeni din pricina planșetelor. În aceeași clipă, o voce subțire, viguroasă totuși, mă strigă din curte: — Tovarășe Patriciu, ieși la geam, te rog!

— Uimit, m-am aplecat cu grabă pe fereastră. Jos stătea o fată, o fată foarte tânără, cu care mă întâlnisem o singură dată în viața mea, Lucra în secția de vagoane, la sudură, mi se pare. — Ești aici? — strigă ea în sus, spre mine și rise deodată. N-am răspuns nimic, eram încă surprins; dealtfel nu aveau nici un rost.

— Coboară! — imi strigă fata și, în timp ce imi făcea un gest larg cu mâna, mi-am amintit că o cheamă Emilia. — Coboară! — Am neapărat nevoie de dumneata!

Nu am răspuns nici de data asta, stăteam doar aplecat pe marginea ferestrei și priveam încurcat în jos. Mărturisesc că eram cu totul zăpăcit de întimplare și soarele, puternic încă, mă orbea și mă împiedica să mă reculeg. Deși nu făceam nici o mișcare, fata de jos se întoarce și plecă de-a lungul coridorului roșu și fabricii, în direcția porții numărul 2. M-am desprins imediat de fereastră, mi-am dezbrăcat halatul și am pornit spre ieșire. Eram curios să știu de ce mă cheamă: nu alergam totuși pe scări, pentru motivul că nu sufar să alerg, să strig, sau să mă grăbesc. Temperatura este principala mea calitate și sunt foarte mândru de aceasta. E mult mai greu să păstrezi măsura lucrurilor, decât să alunece în extreme. Extremele sar în ochi și eu urăsc tot ce este izbitor, vulgar; linia de mijloc, echilibrul lucrurilor bineînțelese, nu aspectul lor mediocru, inspiră respect. În consecință, iubesc acest erasm sobru.

Coborînd treptele, mărturisesc că mă așteptam s-o fi pierdut pe lucrătorea aceea, Emilia, care mă strigase. Nu regretam prea mult; dealtfel întârziisem și așa peste ora stabilită. Într-adevăr nu se găsea în dreptul ieșirii, în fața clădirii cabinetului tehnic. Dar abia făcui câțiva pași, că ea se arătă deodată, venind foarte grăbită dinspre partea opusă celeia în care plecase. Mi-am dat imediat seama că se găsește într-o neobișnuită stare de surescitare.

— Vezi că nu ți-am uitat numele? — mă întrebă ea încă de departe — iartă-mă că te-am deranjat, am foarte mare nevoie de dumneata!

N-am răspuns nimic. Adevărul e că mă zăpăcisem din nou și nu găseam ceva destul de serios și de impunător ca să răspund. Pe de altă parte, acum imi dădeam seama că Emilia era o fată mai degrabă mărunță decât înaltă. Ori, cum eu eram destul de lung și de uscățiv, cred că nici unul dintre noi nu avea prea mult de câștigat din această apropiere neașteptată. Ea interpretă însă tăcerea mea în cu totul alt sens.

— Văd că mi-ai uitat numele — zise, cu un fel de veselie inexplicabilă — mă cheamă Emilia! Nici nu e de mirare, vina e a mea. Trebuie să ți-o spun de la început!

Continuă apoi să vorbească pe un ton ascuțit și nefiresc, cu gesturi iuți, priplite, zimbînd adeseori fără motiv. Nu-mi spusese încă pentru ce avea nevoie de mine și eu, pășind alături de ea pe poarta uzinei, mi-am amintit felul în care o cunoscușem: cu două luni, sau două luni jumătate în urmă (zăpada încă nu se topise), intrasem într-o simbrătă seara la un bal în uzină. Nu știu de ce o făcusem, nu sint ahtiat după dans; cred însă că nu voiam să-mi dau mie însumi impresia unei constituție lipsite de elasticitate. Deci intrasem la bal și chiar la intrare o zărisem în colțul de lângă orchestră, stînd pe un scaun între alte fețe. Spre deosebire de prietenesele ei care dansau, glumeau, ori vorbeau agitate, ea părea de-a dreptul posomorâtă, parcă cineva o pedepsise trimițînd-o acolo. Am invitat-o la dans pentru că mă intriga și, mărturisesc, pentru că seriozitatea ei mi se părea că se potrivește cu principiile mele. Dealtfel nu am dansat decât un ceas, poate ceva mai puțin, după care am condus-o acasă. Locuia pe aproape, în Bariera, și, tîn minte, la înapoierie, aerul nopții, încă rece dar viguros, mi-a făcut o deosebită plăcere.

FASCINATIA ZELILOR

lanțuri mari, se legăneau ușor în rada lui. — Așteaptă-mă, te rog, aici, tovarășe Patriciu, — mă rugă ea cu o voce destul de puțin prietenoasă, — în câteva minute sînt înapoi! Doar câteva minute, două-trei minute... — și, spunînd aceasta, dispăru printre niște sălcii uriașe. M-am întors pe loc și am contemplat abia uitat locurile în care ajunsesem. Lacurile se întindeau de jur-împrejur, cerul era mohorit și tot mai gri, un fel de pustietate umedă, nesănătoasă mă înconjură din toate părțile. Mă aplecai să ridic o piatră, plictisit, ca s-o arunc pe apă și, în aceeași clipă, un strop rece de ploaie mi se turli pe ceafă. M-am ridicat în grabă și am privit în sus, cu via dorință de a mă fi înșelat. Nu mă înșelasem, începea ploaia. Picături mari imi atîșeră fața și mințile. În același timp auzii voci în spatele meu, zgomotul unor pași și fîșitul ierbil. Era vocea ei, ascuțită, o recunoașteam, — dar totodată se auzea și o voce gravă, frumoasă, baritonă. Mă întorceam destul de neliniștit în toate părțile ca să-i zăresc o clipă măi devreme avisele!

— Nu-i nimic, imi sopti Emilia, — vislește mai departe! Apa e foarte agitată. Cu eforturi serioase, am reușit să aduc barca în poziție normală. Am privit în jur, eram acum cu spatele înspre apă — dar paznicul dispăruse. În același timp se dezlănțu ploaia, o ploaie cu picături mari și rare, lovindu-ne puternic.

— Eh, ploaia asta! — am izbucnit eu fără să vreau, încordat de tot că mi se învisele!

— Haide! nu ezita, fă asta pentru bunul dumitale nume, îți dai seama că eu... — și rise încă o dată cu toți dinții, un ris cald și puternic. Cu o mișcare, recunoscut, destul de precipitată, am apucat visele și am lovit apa cu ele. Bănuiesc însă că nu o făceam în modul cel mai indicat, deoarece mii de stropi se abăteau deasupra noastră, undindu-i Emiliei rochia și părul, întunecîndu-mi vederea, stropindu-mi lentilele ochelarilor. În același timp, barca începu să se rotească ușor în jurul centrului ei și de sus, de pe mal, ajunse pînă la noi risul adinc, bărbătesc, al paznicului.

— Nu-i nimic, imi sopti Emilia, — vislește mai departe! Apa e foarte agitată. Cu eforturi serioase, am reușit să aduc barca în poziție normală. Am privit în jur, eram acum cu spatele înspre apă — dar paznicul dispăruse. În același timp se dezlănțu ploaia, o ploaie cu picături mari și rare, lovindu-ne puternic.

— Eh, ploaia asta! — am izbucnit eu fără să vreau, încordat de tot că mi se învisele!

— Intr-adevăr, Emilia era mai calmă, chiar și veselia ei își pierduse din stridență. Avea gesturile calme, moi și dacă nu ar fi plouat ar fi părut doar o nevinovată și sfioasă fată ce se plimbă cu barca. Dealtfel ploaia încetă tot atît de brusc cum venise și Emilia începu să cînte, nestînjinită. Am lăsat visele, mi-am șters fața cu mineca cămași și am privit obosit în jur. Cit vedeai cu ochii, apa scelipea în lumina soarelui.

— Am tușit — să-mi dreg vocea — și-am întreat-o, încercînd să par cit se poate de grav: — După cit se pare, ne-am atins ținta. Te-aș ruga să-mi explici ce căutam noi aici și, dacă se poate, de ce m-ai ales pe mine pentru această expediție cit se poate de stranie. Emilia continua să privească în jur, peste lacuri, spre cer, de parcă nici nu m-ar fi auzit. Această evidentă nepăsare m-a scos din răbdări. Simțeam cum pulsul imi bate mai repede și o insuportabilă fierbințeală mi se suie în obraji. În același timp căutam să mă stăpînesc și să tac, eu conducîndu-mă după receptul care spune că „minia

— Deși eram încă emoționat și zăpăcit în același timp, am ris și eu cu ea împreună. Era îmbrăcată cu o scurtă de piele cu buzunare mari și late. Dintr-unul din buzunare scoase o hirtie împăturită pe care am privit-o cu mult interes, crezînd că e „discursul” de care vorbea. O desfăcu și mi-o arătă.

Nu era un discurs. Hirtia reproducea un desen, o frescă murală cred, pe scurt o reproducere a unei picturi, o cromolitografie cum se spune. Era, deci, în culori și înfățișa, pe un fond de roșu aprins, câțiva sfinți lungi, scheletici, negricioși, în poziții rigide. Era probabil o pictură bizantină. Ceea ce mă făcea să cred că am de-a face cu o frescă murală, era faptul că într-un colț reproducerea era albă, roșul fondului precum și jumătate din capul unui sfinț ori al unui înger ce stătea cu spada ridicată, lipseau.

— Vezi, imi spuse, e o iconă, un fel de iconă. La noi acasă, pe pereți, erau multe chipuri de felul acesta. Sint fată de țărăn, — adăugă ea — am fost a treisprezecea născută. Reproducerea asta am găsit-o într-o revistă și am rupt-o de-acolo. E ceva ciudat aici: privește cu cit sint eu mal puternică decit acești zei!

— Acești sfinți, — am încercat eu s-o întrerup, privind-o cu uimire. — Acești zei! repetă ea apăsât — acești zei! Sint încremențiți, pietrificați, eu sint vice, puternică, respir! Ai mei abia își duceau zilele în toată copilăria mea, dar se ploceau în fața acestor figuri terrene! Ai mei, lumea pe care o cunoșteam eu atunci, aveau o încredere nemăsurată în acești zei! Și acest lucru, tovarășe Patriciu, acest lucru îi fascina, îi ucidua cu înțetul. Dar eu — și aici ridică vocea de parcă aș fi fost în fundul unei săli uriașe — eu sint mal puternică decit ei, cu mult mal puternică decit ei, pe mine, încrederea oamenilor noștri, adică, marea lor încredere m-a făcut mal puternică, chiar mal vie! Iată ce puternică sint eu!

— Emilia tăcu, brusc, și mă privi cu un zîmbet stînjinit, vinovat. Era nemaipomenit; imi venea să mă ridic și să strig la rîndu-mi: trăiam o adevărată aventură! Dus de primul elan, m-am și ridicat brusc în picioare vrînd să strig vice, orice, să zicem: — „Trăiască viața adevărată!” sau „La dracu cu toate născocirile babelor!”, dar, ca un făcut, barca a început să se clatine deodată puternic și, fără să vreau, mă-am abătut de brațul Emiliei. Ea m-a sprîjinit, rîzînd în felul ei, spontan, cu risul acela ce părea lucrul cel mai adevărat din fința ei foarte adevărată. Din astel stătel cîteva clipe, tîndu-ne de minți și rîzînd și mă mărturisesc că acele clipe au fost poate printre cele mai frumoase din viața mea. Soarele apunea, trimițînd raze lungi, roșicție și noi rideam, cu fețe apropiate, cu aerul dintr-o limpede și curat, deosebit de limpede și curat. Da, asta a fost doar cîteva clipe, căci atunci am privit din întimplare într-o parte și am zărit, plutînd pe apă, la nici un metru de marginea bărții, hirtia cu reproducerea.

— Mi-a căzut — expliă Emilia, urmărindu-mi privirea, dar acum e același lucru; am s-o las acolo. Dacă aș ridica-o, cred că s-ar rupe fișii!

Am mai privit cîteva minute soarele, apoi am întors, încet, cu băgare de seamă, barca și am pornit spre țăr. Hirtia a rămas acolo, îngreuiată de apă, cu sfinții aceia țepeni, negricioși, înfățișiți, legănați în se ușor. O, acel biețel zei încremențiți!

— Eu o priveam, cu capul ușor ridicat și, de uimire, n-am putut scoate nici o vorbă. Ea trebuie să fi observat că mă zăpăcisem, căci adăugă imediat: — Ai observat foarte adevărat, că... — dar se oprî vîndu-mi expresia feții. (Într-adevăr o priveam, bănuiesc, cu o mutră prostescă.)

— Te-am văzut de multe ori pînă acum, din simbrătă aceea — continua ea, întorcîndu-se cu spatele spre mine, de parcă ar fi vorbit lacului și insulei cu plopi din fața noastră — la cantină, în tramvai, de cele mai multe ori la fereastră cabinetului unde lucrezi. Astăzi am îndrăznit să te chem fără nici o pricină anume. Ce ciudat! — făcu ea și rise stînd mereu cu spatele spre mine — astăzi am fost în

aceea inexplicabilă. Tîndu-mă cu greutate după ea — aproape alerga pe marginea apei, printre sălcile numeroase, printre tufișurile înalte, înclește — încercam să calc cu prudență, să ocolesc bălțile și locurile mlăștinoase. Era primăvară și pămîntul era încă moale, mocirlos, pantofii și chiar hainele mele se murdăriseră în lege. Pe scurt, fința ei mică și rotundă, graba ei, veselia ei stranie, precum și fuga prin acele locuri pustii și alunecoase, făceau tot mai dificile eforturile mele de a-mi păstra demnitatea. Pe de altă parte, un gînd neliniștitor mi se înfiripă în minte și, cu fiecare secundă, el se întărea tot mai mult. Observai cu oarecare îngrijorare că Emilia se purta în așa fel de parcă ar fi fugit de orice prezență umană — bineînțelese cu excepția mea. Chiar și pe mine abia mă privea din cînd în cînd — probabil ca să se convingă că o urmează. Vorbea foarte rar; întreaga ei stare nervoasă se rosea în mers: în acest ritm drăcesc care începeuse să mă infurie și să mă obosească. Respirația imi devenea suferătoare, fața imi ardea într-un mod nesuferit și de citeva ori ea se alunecă și să cadă cit eram de lung. În citeva rînduri se oprî și ea, fără să încerce să mă ajute, privindu-mă încruntată pe sub sprincene. Mă temeam că ar putea izbucni în ris, vîzînd mișcările mele desperate, cu totul dizgrațioase și lipsite de bărbăție, dar fața ei vădea numai nerăbdare. Se întorcea imediat și eu trebuia să alerg din nou în urma ei, gîfînd, blestemînd cumplit acea simbrătă depărtată cînd o cunoscușem. În cele din urmă ajunserăm la un mic debarcader, destul de primitiv construit, și, după cum arătau scîndurile pe jumătate putrede, vechi și nelngrijit. Cinci sau șase bărci greoaie, legate cu

lîngă din desis, dar nu-i văzui decit în ultima clipă, cînd se găseau chiar în spatele meu. (Adevărul e că lărbă înaltă precum și vegetația înaltă de pe mal falsifică, aș spune, zgomotule, așa după cum lumina se difuzează pe suprafața nisipului). Emilia era însoțită de un bărbat sound, uscățiv, cu ochii iuți, mereu în mișcare.

— Uite, s-o luăm p-asta! — zise el arătînd spre una din bărci și atunci recunoscu vocea aceea foarte bărbătescă, gravă, cu inflexiuni adînci, metalice. Fără să mă aștepte răspunsul ei, se aplecă și descule lacătul care ținea barca legată de mal și în același timp, cu o neobișnuită agilitate, Emilia sări într-înșă.

— Hei, tovarășe Patriciu! — strigă ea cu aceeași veselie fără motiv, — ce stai? Ce stai?!

Am înțeles că trebuia să sar la rîndu-mi în barcă și, deși foarte surprins de întorsătura pe care o luau evenimentele, nu încercai să ripostezi, jenindu-mă de omul acela străin, probabil paznicul bărcilor. Am pășit deci în barcă, tăcut și foarte serios, dar barca se clătina puternic, deoarece nimic nu o mai sprîjinea, și, apucîndu-mă cu o mișcare bruscă de marginile ei, mi-am dat seama abia acum prin ce pericol treceam. Am ridicat imediat privirea, dar atît Emilia cit și paznicul păreau deosebit de gravi și de preocupati. De altfel paznicul, după ce împinse într-un mod destul de brutal barca spre larg, se întoarse să plece, strîngînd de sus, cu vocea lui sonoră: — Hei, vezi să nu-mi rupi visele!

Am privit-o pe Emilia, convins că ei i se adresau aceste vorbe; ea însă rise scurt și înfundat și-mi spuse repede, aplecîndu-se ușor spre mine: — Așază-te, te rog, și ia

— Așază-te, te rog, și ia

Desen de V. SAVONEA

Adrian Păunescu

Saltul șantierului

Azi, nicio fibră nu mi-o mai inhibă Timiditatea fără de folos. Sint om scobaritor dînt-o aripă, în care-i încă proaspăt și palpabil Zborul entuziast și luminos.

Clădiri zvînesc din miini, întrerupînd Monotonia ierburilor, planș. Oțelul este încă în pămînt! Miezul planetei încă nu-l emonă!

Dar lucrurile se-mplesc distinct, Cu siguranță și rezepciune. Și între polii-aceștia scîntîind Orice cuvînt devine noțiune.

Visînd atîi de repede și pur, Visînd oțel, pasionat și simplu, Unelte constelîndu-mi împrejur, Percep, cu toate simțurile, timpul.

Și-n mine viitoarele vibrații, Se-apropie din lut, răsănor, Cînd eu privesc în viitor Galații. Acești Galați, pe care îi schițează Retirea primului excavator.

Printre stele tinere

Sint iarăși atît de adolescent! Dar nu din acela Freș și aproape de plante, gîndind prea puțin; Imi înfășor cu o privire năcelo și, elegant, spre orbita zborului meu mă înclin.

Eu, urcînd, sint mai vîrstnic, mai greu ca pămîntul. Sute de ani într-o aripă zborului meu fulgerat, Peste secol, în viitorul planetei purtîndu-l, Unde-ncet se formează planuri suple de stele, Stele care încă n-au luminat Decit zonele vii de mișcare ale aripei mele.

Zbor peste hotarele anilor, tînăr, înalt, Peste aprînșele stele-n formare, Rotîndu-mi privirile calme Și în fierberea metalului cald, Mișcîndu-mi ametoitoarele palme.

Măsura zborului

În fiecare fibră, e un zbor. E o mențineră în aer, pură Și mușchii trupului te dor Cînd îi oprești, bîrsîndu-i, din mișcare. Și-i fulgeră o limpede arsură Căci zborul, numai în stagnare, doare.

Atît de multe zboruri se petrec În trupul tău cînd tu abia deprim, Fiind copil, un pas mărunț, ne-ntrag.

Apoi tu nici nu știi că zvirii oglinzi Deasupra ta, cu fiere efort Și păsările oglinde, imită, Mișcări din trupul tău, sublim efort, Cum fiece vapor, venînd spre port, Imită o planee pe orbită.

Sentiment cosmic

Cu cit mă ridic, e mai multă lumină. Poate-un copac proiectat de opus Imi mai atinge cu o formă de umbră, înalta tulpină, Poate-un munte își tremură umbra în sus.

Dar eu mă ridic! Ieș din umbra acestui pămînt. Am senzația zilei și nopții, adevărată, Privînd cum pe pămînt Hotarele lor se-nlînesc, ondulînd, Ieș din ziua pămîntului meu, limitată.

Aici nu se zbat rolitoare nisipuri. Din soare, planetele, orbitor se desfac. Trupul meu urmărit de umitele chipuri, Le sădește firesc, cum pe pămînt — un copac.

Gesturi ușoare făcînd, paralele cerului bolți Le măresc și lo-ălătur universului plan. Ard cu ecuri în univers. Fulger cu milioane de voi. Văd planete pe care pămîntul le va vedea Peste o mie de ani.

LA ÎNĂLȚIMEA DEMNITĂȚII UMANE

Înceind un capitol referitor la convergențele diplomatice dintre Uniunea Sovietică, Franța și Marea Britanie, care au precedat ultimul război mondial, academicianul Moisii tragea concluzia că „istoria s-ar fi putut desfășura altfel”. Într-adevăr, istoria nu constituie o fatalitate și stă în mîna omului să-i dirijească mersul. Știm azi peritajul că determinismul pesimist al cronicarului („nu sînt vremile sub cirma omului, ci bietul om sub vreme”) este fals. Experiența noastră și dezvoltările primului stat socialist, apariția sistemului socialist mondial au dovedit că cunoașterea legilor obiective de dezvoltare a societății dă posibilitatea oamenilor să influențeze cursul istoriei. Cine ar face bilanțul acelei serii de inițiative diplomatice sovietice de după 1945 ar ajunge neapărat la constatarea că ele au izvorât din voința sinceră de a crăia amenera de un nou cataclism, din credința fermă în posibilitatea triumfului rațiunii. Este destul să ne gândim ce ar însemna adoptarea propunerii sovietice de dezarmare totală și generală sub serios control internațional, pentru a ne da seama cum, eliberate de povara unor cheneliuri fabuloase, averile și energiile umane ar putea schimba rapid fața pămîntului. Pentru a dovedi că direcția este posibilă și pentru a interesa la rezolvarea acestei fundamentale probleme toate cele peste o sută de state membre ale Organizației Națiunilor Unite, Uniunea Sovietică a propus și a obținut (după o prelungită rezistență din partea S.U.A.) ca, la comitetul pentru dezarmare, să colaboreze, pe lângă cinci state socialiste (U.R.S.S., Polonia, Cehoslovacia, România și Bulgaria, cinci state participante la N.A.T.O.: S.U.A., Marea Britanie, Franța, Italia și Canada și opt state neutre: India, Birmania, Republica Arabă Unită, Etiopia, Nigeria, Brazilia, Mexico și Suedia. Acești doi grupuri de state au înțeles că o scutură interinjeră în care se complice puterea occidentală și de a pune capăt curselor inermelor și insuficient și mesajul adresat la 10 februarie de N. S. Hrușcov șefilor de guverne (state) participante la Comitetul de mai sus, pentru ca lucrările care vor începe la Geneva, la 14 martie, să se desfășoare la cel mai înalt nivel.

Intr-adevăr, mesajul președintelui Consiliului de Miniștri al U.R.S.S. arată că: „...cum lucrul cel mai important este de acordat cu elan și pe o cale justă la lucru, să capete un impuls care să-i permită să lucreze productiv, cu randamentul înalt. Cine este în stare să manifeste o asemenea inițiativă? Cine poate trece mai repede peste ideile rutinare și divergențele cu care, adică una bulgăre de zăpădat, se acoperă chiar de la începutul lor tratativele cu privire la dezarmare? Cred că acest lucru trebuie să opese pe umerii aceluia care

sînt investiți cu încrederea cea mai mare a popoarelor și posedă absolut toate impunerile”. Mesajul acesta răspunde celui trimis la 7 februarie de președintele Kennedy și premiului Macmillan și care, deși recunoștea „necesitatea asumării în egală măsură a răspunderii personale pentru căutarea oricoror, căi care ar îngrădi și ar face să înceteze cursa tot mai intensă a înarmărilor”, propunea totuși ca țările din Comitetul celor 18 să fie reprezentate la Geneva numai prin miniștrii lor de externe. Neglijând deci țista experiență a inamovibilității problemelor în comitete cu competență limitată și cu tempo de lucru prea lent, puterile occidentale pășeau pe cunoscuta cale a trăgănării și a „ciștigării de timp”. Această stare de spirit a transpirat și din răspunsul american-britanic la mesajul din 10 februarie și care face de depășirea participarea șefilor de guverne de succesul probabil al conferinței miniștrilor de externe.

Derigiditatea nu consolidarea nici de astă dată pozițiile diplomatice occidentale. În afara țării socialiste, s-au pronunțat pentru tratative la nivel înalt nu numai majoritatea țărilor neutre, dar și o țară din cadrul N.A.T.O., Canada. Pe lângă aceasta, opinia publică din țările occidentale participante la Comitetul celor 18 se pronunță cu hotărîre pentru folosirea cu curaj și deplină competență a ocaziei de la 14 martie. Ea nu se poate împăca cu ideea că, în timp ce la Geneva discuțiile ar fi prelungite inutil, S.U.A. și Marea Britanie să reia experiențele nucleare în atmosfera de război și securității.

Opera de ciștigare a participanților neutri — despre care vorbea Walter Lippmann — nu pare deosebită pentru puterile din N.A.T.O. O erată de pe acum răspunsul țărilor neutre la mesajul lui N. S. Hrușcov. Popoarele și conducătorii lor au înțeles perfect acei pași din propunerea sovietică care arată că, atunci când puterile occidentale împing ocul barometrului internațional în direcția furtunii, amenințînd prin acțiunile lor să provoace un nou val al curselor deosebite, extraordinare, pentru a normaliza situația. A lua asemenea măsuri excepționale este chemată masa rotundă de la Geneva, nu a bate pasul pe loc în amănunțimile explozilor din insula Christmas. Iată de ce întreaga opinie publică a lumii, desamăgita de răspunsul american-britanic la primul mesaj al lui N. S. Hrușcov, și-a manifestat categoric dezaprobarea cînd el doilea mesaj al președintelui Consiliului de Miniștri al U.R.S.S. a înțeles aceeași atitudine negativă, cu nimic fundamentată principial. Această opinie publică așteaptă ca cel puțin o două chemare la realism și rațiune să fie privită cu toată oamănii de bună credință au azi fermo convergență că războiul nu este inevitabil, că istoria poate fi plămîdită cu rațiune și că, la începutul erei cosmice, vieta pe pămînt se poate ridica într-adevăr la înălțimea demnității umane.

tenței pașnice a statelor cu o rînduire socială diferită? Răspunsul este limpede, după cum e limpede și faptul că rigiditatea occidentală vădește dorința de a-și impune punctul de vedere.

O anumită psihologie leagă manifestările de grandomanie de un așezis „complex de inferioritate”. Rămînera în urmă a Statelor Unite într-o serie de sectoare a determinat declarația președintelui Kennedy asupra „egalității din punct de vedere militar” dintre S.U.A. și U.R.S.S., presupunîndu-se, bine înțeles, că această „egalitate” ar îndreptăți guvernul american „în relațiile vechilor propuneri neroliste de a se crea pe teritoriul Uniunii Sovietice, sub pretextul „controlului și inspecției”, a unei rețele occidentale de spionaj, de a impune, în locul unei dezarmări controlate, un simplu control al înarmărilor. Vorbind despre această „egalitate”, „Pravda” a formulat un avertisment care nu țese nici un dubiu asupra modului în care guvernul sovietic va aborda tratativele ce încep la 14 martie: „Sîntem gata să acceptăm această afirmație cu toate că sîntem convinși că, din punct de vedere militar, politic și economic, lagărul socialist, forțele care luptă pentru pace sînt astăzi incomparabil mai puternice decît puterile imperialiste. Dar chiar dacă om și fi de ocaz în președintele american, nu în acest caz puterile occidentale nu pot conta că vor reuși prin manșionajul diplomatic și diferite manevre tactice să obțină pentru ele concesii unilaterale, să silească Uniunea Sovietică să accepte rezolvări care sînt în contradicție cu interesele păcii și securității”.

Opera de ciștigare a participanților neutri — despre care vorbea Walter Lippmann — nu pare deosebită pentru puterile din N.A.T.O. O erată de pe acum răspunsul țărilor neutre la mesajul lui N. S. Hrușcov. Popoarele și conducătorii lor au înțeles perfect acei pași din propunerea sovietică care arată că, atunci când puterile occidentale împing ocul barometrului internațional în direcția furtunii, amenințînd prin acțiunile lor să provoace un nou val al curselor deosebite, extraordinare, pentru a normaliza situația. A lua asemenea măsuri excepționale este chemată masa rotundă de la Geneva, nu a bate pasul pe loc în amănunțimile explozilor din insula Christmas. Iată de ce întreaga opinie publică a lumii, desamăgita de răspunsul american-britanic la primul mesaj al lui N. S. Hrușcov, și-a manifestat categoric dezaprobarea cînd el doilea mesaj al președintelui Consiliului de Miniștri al U.R.S.S. a înțeles aceeași atitudine negativă, cu nimic fundamentată principial. Această opinie publică așteaptă ca cel puțin o două chemare la realism și rațiune să fie privită cu toată oamănii de bună credință au azi fermo convergență că războiul nu este inevitabil, că istoria poate fi plămîdită cu rațiune și că, la începutul erei cosmice, vieta pe pămînt se poate ridica într-adevăr la înălțimea demnității umane.

Opera de ciștigare a participanților neutri — despre care vorbea Walter Lippmann — nu pare deosebită pentru puterile din N.A.T.O. O erată de pe acum răspunsul țărilor neutre la mesajul lui N. S. Hrușcov. Popoarele și conducătorii lor au înțeles perfect acei pași din propunerea sovietică care arată că, atunci când puterile occidentale împing ocul barometrului internațional în direcția furtunii, amenințînd prin acțiunile lor să provoace un nou val al curselor deosebite, extraordinare, pentru a normaliza situația. A lua asemenea măsuri excepționale este chemată masa rotundă de la Geneva, nu a bate pasul pe loc în amănunțimile explozilor din insula Christmas. Iată de ce întreaga opinie publică a lumii, desamăgita de răspunsul american-britanic la primul mesaj al lui N. S. Hrușcov, și-a manifestat categoric dezaprobarea cînd el doilea mesaj al președintelui Consiliului de Miniștri al U.R.S.S. a înțeles aceeași atitudine negativă, cu nimic fundamentată principial. Această opinie publică așteaptă ca cel puțin o două chemare la realism și rațiune să fie privită cu toată oamănii de bună credință au azi fermo convergență că războiul nu este inevitabil, că istoria poate fi plămîdită cu rațiune și că, la începutul erei cosmice, vieta pe pămînt se poate ridica într-adevăr la înălțimea demnității umane.

● Revista sovietică de literatură străină „Inostrannaia Literatura” reproduce în numărul din Ianuarie 1952, gravura lui Iulian Clariu „Republica” publicată în revista „Luceafărul”.

● Organizația progresistă „Travail et Culture” va organiza la Paris în prima chenzină a lunii martie un „festival al Americii latine”.

● Pe cele trei teme: colonialism, lupta pentru independența națională și existența Cubel, vor avea loc reprezentații teatrale, vizionarea de filme sudamericane, recitaluri de poezie și muzică precum și o expoziție de artă plastică.

● O interesantă biografie a rememintelor scriitorului sovietic Ilia R. F. Pogin în Petrov și apărut sub semnătura lui B. Calanov în editura „Sovetskii Pisatel”.

● Cartea conține și un studiu de detaliu asupra operelor citite și a modului de lucru al autorilor celor „12 scaune”.

NOTE

- Romanul la care lucrează pe nedrept și cu binecunoscuta sa conștiințiozitate artistică Mihail Solohov, se numește „El au luptat pentru patrie”.
- De mari proporții, noul roman al lui R. F. Pogin în Petrov și apărut sub semnătura lui B. Calanov în editura „Sovetskii Pisatel”.
- Alexandru Abusch, scriitor și luptător antifascist german, actualmente vicepreședinte al consiliului de miniștri al R.D.G., a împlinit de curînd 60 de ani.
- Cu această ocazie, editura „Aufbau” (Berlin) a publicat în volum o culegere de studii ale lui Abusch despre „Probleme culturale ale umanismului socialist”.
- Prietenii Lidiei Seifulina (scriitorii V. Kojalnikov, A. Karaeva, V. Smirnova, S. Sartakov, V. Bahmetiev, V. Lidin și alții) au închinat autorilor atîi de interesante a „Vitezei” un volum omagial „Seifulina în amintirea contemporanilor”, apărut recent la Sovetskii Pisatel.
- Numărul titlurilor de cărți editate în R. F. Pogin în Petrov și în cele cîntreaze la 52.000. Titlajul lor total a fost de 1,4 milioane exemplare. În anul 1951 s-au editat în Polonia cu 138% mai multe cărți tehnice și cu 129% mai multe cărți de știință popularizată decît în anul precedent. Pentru 1952 sînt prevăzute 4658 titluri cu un tiraj total de peste 70 milioane exemplare.

Problemele genezei și evoluției realismului

Se petrece un fenomen extrem de interesant și de caracteristic în estetica și istoriografia literară contemporană. Prin atracția violentă și exclusivă de multe ori a creațiilor occidentale, asvîrșii spiritualității burgheze, către fenomenele decadentismului, patrimoniului marelui literaturii realiste europene este neglijat sau respins din configurația valorilor. Dar semnificația progresistă a acestuia tezaur artistic nu este pierdută, pentru că înțelega slăma pe care marile realități europene o merită din plin este înfrîntă în grîni în țările socialiste. Discuțiile despre realism și romantism, care au avut loc în ultimii ani în Uniunea Sovietică, au constituit tot atîtea prilejuri de a sublinia imensa valoare a marilor creatori realisti din trecut al literaturilor europene.

Ultimul număr al revistei „Romanistica Pragensia” (Acta Universitatis Carolinae) II, 1951, ne comunică cercetări extrem de interesante ale romanștilor cheji în domeniul realismului european. Întreaga publicație este centrată pe problemele genezei și evoluției realismului. Nu este vorba de cercetare completă a fenomenului, ci de prezentarea cîtorva fenomene semnificative, în studii substanțiale. O. Belle scrie despre „La novela picaresca española y el realismo”, K. Livansky despre „La théorie et l'oeuvre dramatiques de Diderot”, J. O. Fischer se ocupă de balzacian și stendhalian, V. Vondraskova face cîteva reflexii asupra „Istoriei plebis-tului” de Erkemann-Chartrain, J. Bukacek se ocupă de un precursor al neorealismului italian, Italo Svevo, iar V. Horky de proza lui Italo Calvino, seria studiilor fiind încheiată cu ampla cercetare a Mariei Kavkova despre „Pădurea spinzuraților” în contextul operei lui Rebreanu.

Revista prezintă oferă un bun exemplu de activitate interesantă desigur un număr mare de cititori, dincolo de mediile de specialitate.

Există, în lumea noastră contemporană, de mare interes pentru studiile sistematice, realizînd sinteza asupra problemelor majore ale actualității. În problema realismului în artă și literatură este desigur una din cele mai interesante. Dacă nu oferă rezolvări de ordin istoric, acestea sînt apanajul cercetărilor de mare amploare, culegerea de studii a revistei „Romanistica Pragensia” prezintă la lectură numeroase sugestii interesante, pentru o viziune de ansamblu a realismului european.

Astfel, studiul despre proza picarescă, semnat de O. Belle, demonstrează în primul rînd dizgrația de care noțiunea de realism se bucură în rîndul

cercetărilor burgheze ai literaturii. După A. Valbuena Prat, care în „La novela picaresca española” (Madrid, 1956) și în „Historia de la literatura española” (Barcelona, 1950) vorbește de o „desrealización”, o dispariție a realității, prin intermediul creației picaresce, o serie de cercetători negă valoarea realității a narațiunilor picaresce pentru că acestea diformează realitatea prin spirit critic și satiric, antifeudal și anticlerical, fără nici o subliniere a valorilor așa-zis pozitive ale spiritului reacionar hispanic, sau pentru o așa zisă lipsă de veridicitate, proza picarescă nefiind „o transcriere, o reproducere imediată a realității” (A. Gonzalez-Palencia), ci o operă de ficțiune, în care realitatea este ordonată după cerințele hiperbolice (într-un mod ocios, și aici, povestirea picarescă este din nou criticată pentru cantitatea de satiră pe care o cuprinde). Hispanștii burghezi refuză, prin urmare, una din cele mai strălucite creații ale spiritului hispanic o valoare estetică certă, din cauza tendințiozității progresiste evidente a prozei picaresce. O. Belle restabilește adevărul, arată importanța istorică, socială și estetică a picaresc-ului, ca figură reprezentativă și ca produs al profunde crize economice, sociale și morale pe care Spania secolelor al XVI-lea și al XVII-lea o trăsesează. Belle vede, în mod interesant, în proza picarescă preîndul marilor literaturii a realismului critic, pe care secolul al XIX-lea o va înregistra.

J. O. Fischer, autorul studiului „Quelques leçons méthodologiques du réalisme balzacien et stendhalien”, este cunoscut aceluia pe cari îl interesează cercetările ample, moderne, asupra istoriei literaturii franceze. Ultima sa monografie „Pierre-Jean de Bergerer-Werk und Wirkung” (Berlin, 1950), constituie una din lecturile de istorie literară realmente captivante. În plus, J. O. Fischer este cunoscut prin cercetările sale bazate pe stendhalisme, unele publicate de-a lungul anilor și în revista „La Pensée”. Paralela între stili diferiți de lucru la Balzac și Stendhal, autorul „Comediei umane” fiind văzuț mai mult ca un reprezentant al modalității obiective, iar Stendhal ca un pasionat al universului interior uman, toate aceste lucruri, de altfel cunoscute, sînt ilustrate într-un mod nou și interesant prin viziunea și atitudinea socială a creatorilor respectivi, oferă multiple sugestii utile. Deasemenea și capitoul procedeele realismului, specifice celor doi urși ai realismului francez este cercuțur prin metoda și păstrare analitică.

Fără îndoială, pentru cititorul român este stadiul interesant este studiul Mariei Kavkova, „Portretul de intelectual pet-bourgeois dans Pădurea spinzuraților de Rebreanu”. Maria Kavkova este o cunoscută cercetătoare a literaturii romine (nu este la primul său studiu nici despre Rebreanu) precum și o bună traducătoare din limba română. Autorea întreprinde un istoric al romanului, pe baza informațiilor biografice, pentru a sublinia valoarea de mesaj personal în elucidarea contradicțiilor unei întregi generații. Sinceritatea cu care romanierul surprinde fa-loul contradicțiilor generației sale, negănd pentru aceasta nici cea mai mică scuza, care au atât mai mare valoare cu cît Rebreanu descoperă cu o rară franchețe lumea sa proprie, de care era legat prin nenunțate fire. Romanul a-

junge la condamnarea abso-lută a filistinismului. Con-flic-tul dintre sentimentele naționale și interesele de clasă ale micului-burghes, avaturile psihologice ale lui Apostol Bologna, incapabil de a scăpa din cercul de fier al mentalității sale de clasă, pentru că nu procedea la ruptura socială complexă cu lumea care l-a generat, de unde și explicația tragicului său final, sînt parcurse de autorealizare și subtilitate. Concluzia cercetării întreprinse subliniază puternic rolul și valoarea romanului în ansamblul literaturii romine realist-eritice: Personajul Apostol Bologna desăvîrșite galeria intelectualilor mic-burghize crea-tă de către Rebreanu. Dar meritul lui Rebreanu și valoarea romanului său nu rezidă numai în pictura realistă a caracterelor mic-burghize. Rebreanu merge mai departe. În Apostol Bologna — el desvîluc cercul vicios al ideologiei burghize care duce la impas. Personajul Iliebreanu eșuează complet al concepției despre lume a burgheziei, incapabilă de a dăruia oamenilor un sprijin solid, un sens al existenței lor, care să fie în armonie cu evoluția socială și cu conștiința morală a individului. În fine, Rebreanu a demonstrat că ideea compromisiului nu este decît o rezolvare temporară și că logica evoluției sociale îl asează implacabil pe toți cei de felul lui Bologna în fața responsabilității lor. Evoluția psihologică a caracterului principal, elaborarea și depășirea fazei, se sprijină mereu pe realitatea vie, idelle croulei se cînoște mereu cu viața reală. Rebreanu demonstrează prin opera sa într-un mod convingător — și aici el întreprinde o luptă cu sine însuși și, ca artist, el depășește propria sa limită — că nu poate exista viață interioară a omului independent de societatea umană. Autorea vede în „Pădurea spinzuraților”, pe bună dreptate, unul din virtuțile realismului critic rominec.

Integrarea de către „Romanistica Pragensia” a operei lui Rebreanu în ansamblul de mari valori ale realismului european, este un semn de amicitie și înțelegere care merită toată grațitudinea.

Ion Vițner

Fascismul nu va trece!

Pe măsură ce — în pofida aparatelor — problema algeriană se îndreptă spre singura ei soluție logică (încheierea ostilităților, autonomia și integrarea Algeriei, recunoașterea drepturilor cetățenilor francezi) se înțelege și campania teroristă a Organizației Armate Secrete. Îndreptată împotriva elementelor democratice și mai ales a comunistilor, această campanie dovedea că stînga franceză, partidul comunist în special, constituiau singurele elemente care au militat sincer pentru pace în Algeria, pentru că reprezentau singurul adversar serios al fascismului.

Trebuie să se precizeze un lucru: mișcînd pentru „Algeria franceză”, O.A.S. milita de fapt pentru instaurarea unui regim fascist. Metodele utilizate, care amintesc procedeele clasice ale nazistilor din încheierea perioadei a dominației lor, primum și terrorele clar mărturisite ale cetenilor militari și civile ale O.A.S. învederau voința lor de a răsturna cea de „a cincea republică” și de a instaura o „ordine nouă”, după modelul atît de bine cunoscut. S-au publicat în ultima vreme planuri, s-au relevat pregătiri și complicități care nu mai lasă îndoială asupra intenției de a folosi prilejul încercării focului în Algeria pentru organizarea unei lovituri de stat, prelucrare „pe cont propriu”, dar cu substanțial ajutor din afară, a războiului împotriva populației algeriene, separarea „Algeriei franceze” de Franța în cazul eșuării puçului în metropolă, arestarea și executarea în masă a comunistilor etc.

Pe ce miza într-adevăr

GREVE L'HUMANITÉ

générale et manifestations dans tout le pays

UN MILLION DE PARISIENS

ont fait de grandioses obsèques aux martyrs de la liberté

O.A.S.-ul și cei care, din umbră, trăgeau ipse valului terorist care a însingurat Franța. Este evident că „Algeria franceză” convenea în primul rînd monopolistilor francezi și străini care au investit capitalul în exploatarea surselor petrolifere din regiunea sudică a Algeriei. Pe de altă parte, noțiunea, ca statutul politic pe care îl presupunea, convenea militarilor de carieră care s-au de-prins în cei șapte ani de „pacificare” să se comporte ca niște suverani necenzurabili în sectoarele lor mai largi sau mai înguste de activitate. În sfîrșit, convenea unui anumit subțiri de „băieți” dezorientați, hrăniți cu ideea huzurului fără muncă, îmbătați de lozin-căria goală dar singeroasă a fascismului. Toate aceste elemente și-au conexat eforturile sub masca unui patriotism sovîn.

Confirmat de un referendum care se înțelegea de la extrema dreaptă pînă spre centru-stînga, actualul guvern în frunte cu De Gaulle nu mai poate conta, în situația care s-a creat, pe foștii săi partizani. Dar nici alți aderenți n-a reușit să cîștige între timp. De altfel, el n-ar fi putut fi recrutat decît din rîndurile stîngii, dar aceasta și-a văzut reluzate toate încercările de apropiere și chiar de eventuală colabo-rare într-o luptă comună pentru rezolvarea pașnică a problemei algeriene și îndepărtarea pericolului fascist. Pe cine decî se poate baza De Gaulle, în momentul cînd Franța se pregătise să recunoască noul statut al Algeriei?

Este de presupus că, sesizînd lipsa de suport intern a actualului regim fascist să fie dispus spre aventură, decî

izoleze P.C.F. Toate măsurile guvernului erau îndreptate nu împotriva O.A.S.-ului ci împotriva stîngii și a comunistilor. În timp ce fărâdelegile fascist-tele se bucurau de aprobarea poliției, a justiției, a administrației, unitățile recent aduse în capitală asasinau manifestanții care își exprimau voința lor de a bara drumul fascismului. Aceasta a dărîmat însă zăgăzurile răbdării. Peste un milion de oameni au condus la locul de veci pe victimele asinate la 8 februarie. Greve și manifestații s-au desfășurat pe tot teritoriul francez într-o măsură pe care solidaritatea repu-blicană a vădit-o doar în februarie 1934. Guvernul francez și-a dat seama că nu va avea posibilitatea să împiedice uriașă manifestanții pentru vitele din 8 februarie. Fără polițiști și armată, în perfectă ordine și calm, milioane de parizieni a rătărit neofasciștilor și lui De Gaulle unde se găsește adevărata forță a poporului.

A scoate pe asasinii din O.A.S. în afara legii, a epura armata, poliția, justiția și administrația de toate elementele compromise de colaborarea cu fasciștii, a rupe legăturile obscure dar certe dintre oame-

nii guvernului și conducătorii O.A.S. — iată care ar fi singura ieșire din impas a guvernului, care i-ar putea aduce, în momentul instaurării unui nou regim în Algeria, suportul forțelor democratice. Căci este evident: „de unul singur”, De Gaulle nu va reuși să cruceze Franța de zguduiri adînci. Calculele meschine — care au și fost puse în circulație — referitoare la un nou referendum după proclamarea autonomiei Algeriei, care sînt încusănețite pe o durată mai îndelungată pe De Gaulle, de astă dată cu sef al unui regim mult mai autoritar și în afara cenzurii parlamentare, nu pot decît compromite și mai mult pe autorii lor.

Ultimele evenimente din Franța au arătat că numai unitatea clasei muncitoare, mobilizată de P.C.F., poate bara drumul fascismului. În afara sa împotriva ei, ori ce ar întreprinde regimul ar fi risc și de-ventură, ar aduce apăsător moar-tura fascismului. Muncitorii și democrații sinceri au înțeles acest lucru. Aceasta este semnificația grandioaselor avertis-tament de pe străzile Parisului.

M. Roșca